

N:o 60.

Ank. till Riksd. kansli den 8 april 1904, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1903 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1902.

(I. A.)

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling ofvannämnda revisionsberättelse jämte de i anledning däraf från vederbörande ämbetsverk och myndigheter till Kungl. Maj:t afgifna utlåtanden och förklaringar blifvit hänvisad, får, efter tagen kännedom af dessa handlingar och inhämtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, underställa Riksdagens pröfning de af revisorerne gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet att därvid följa den ordning, som i revisionsberättelsen blifvit iakttagen.

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 4 Saml. 1 Afd. 38 Häft. (N:o 60)

1

Arméförvaltningen.

§ 1.

(Rev.-ber. pag. 70; utl. pag. 502 och 509—513.)

*Ang kost-
naderna för
uppförande af
byggnader för
Lifregemen-
tets husarers
kasern-
etablissemant
i Sköfde.*

Revisorerna, som besökt Lifregementets husarers under byggnad varande kasernetablissemant i Sköfde, hade, enligt hvad i revisionsberättelsen meddelas, i anledning af detta besök fäst uppmärksamheten å det sätt, hvarpå öfverenskommelse under nästlidet års höst träffats om uppförande af en kasernbyggnad jämte två andra till ifrågavarande etablissemant hörande byggnader. Sedan på entreprenad utbjudits uppförande af berörda byggnadsarbeten, hade inom föreskrifven tid till fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborgs fästning från fyra särskilda anbudsgifvare inkommit anbud, lydande å respektive 434,050, 438,000, 466,900 och 655,900 kronor. Vid öfverlämnande till chefen för fortifikationen af dessa anbud hade fortifikationsbefälhafvaren hemställt, att, enär samtliga anbuden betydligt öfverstege de för byggnadsarbetena tillgängliga medel, anbuden måtte förkastas och ny entreprenad utlysas. Chefen för fortifikationen hade emellertid uppdragit åt fortifikationsbefälhafvaren att under hand söka erhålla antagligt anbud å berörda arbetens utförande; och fortifikationsbefälhafvaren hade därefter från den af anbudsgifvarne, som afgifvit det näst lägsta anbudet, infordrat nytt sådant, hvilket anbud, lydande å 432,000 kronor, jämväl blifvit antaget.

Såvidt för revisorerne tillgängliga handlingar utvisade, hade anbud under hand icke infordrats från någon annan anbudsgifvare än den, hvars anbud antagits. Då emellertid detta anbud med 95,000 kronor öfverstege de beräknade kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten, 337,000 kronor, syntes det revisorerne, som om lägre anbud hade bort kunna framkallas vare sig, i enlighet med hvad fortifikationsbefälhafvaren föreslagit, genom utbudande af byggnadsarbetena på ny entreprenad eller genom infordrande af anbud äfven från öfriga ofvannämnda anbudsgifvare.

Med öfverlämnande af ett från chefen för fortifikationen i ärendet infordradt yttrande af den 14 sistlidne januari har arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet i skrifvelse den 16 i samma månad förklarar sig icke hafva något att därvid erinra.

I åbereropade yttrandet har chefen för fortifikationen öfverförmält,

hurusom, efter det den 11 augusti 1903 uppförandet af en kasernbyggnad, en vagnbod och en afträdesbyggnad vid ifrågavarande etablissement — de enda byggnadsarbetena därstädes, som återstodo — blifvit i ett sammanhang på entreprenad utbjudna samt inom den föreskrifna tiden, förutom två anbud å respektive 655,900 kronor och 466,900 kronor, äfven ett från byggmästarefirman F. O. Peterson & Söner i Göteborg å 438,000 kronor och ett från byggmästaren J. A. Gustafsson i Mjölby å 434,050 kronor inkommit till fortifikationsbefälhafvaren å Karlsborgs fästning, åt hvilken öfverinseendet öfver kasernbyggnadsarbetena i Sköfde blifvit anförtrodt och som hade att mottaga entreprenadanbudet, denne med skrifvelse af den 15 sistlidne september insändt nämnda fyra anbud under hemställan, att, då samtliga dessa innefattade för högt pris, anbudet måtte förkastas och ny entreprenad utlysas.

Då byggnadsarbetena emellertid varit af så brådskande natur, att de icke kunnat tåla det uppskof, ett förnyadt utbudande på entreprenad med alla därmed förenade formaliteter skulle hafva medfört — något som bäst framginge däraf, att det i brist på utrymme i regementets dåvarande lokaler befunnits nödvändigt att redan sistlidne januari månad, långt innan det nya etablissementet ännu hunnit fullbordas, för provisorisk inkvartering af en del af regementet på förhand åt detsamma upplåta tre till och med ännu icke fullt färdiga byggnader, nämligen matinrättningsbyggnaden, ridhuset och en stallbyggnad — hade chefen för fortifikationen beslutit att, med förkastande af samtliga anbudet, uppdraga åt förutbemälda fortifikationsbefälhafvaren att söka under hand erhålla antagligt anbud å ifrågavarande byggnadsarbeten.

Då chefen för att så vidt möjligt betrygga arbetenas färdigblifvande å erforderlig tid ansett det angeläget att undvika de stora olägenheter, som vore förenade med användandet af flera byggnadsentreprenörer inom den jämförelsevis trånga byggnadsplatsen, där förutom arbetspersonalen äfven den provisoriskt inkvarterade truppen skulle hafva att röra sig, hade han därför icke tvekat att, sedan firman F. O. Peterson & Söner erbjudit sig att nedsätta sitt anbud till 432,000 kronor, antaga detta erbjudande, då nämnda firma, som fått sig anförtrodda samtliga föregående byggnadsarbeten vid etablissementet, hvilka fortfarande påginge, alltså, med alla för ifrågavarande arbetens utförande erforderliga maskiner, verktyg och ställningsvirke m. m. redan på byggnadsplatsen, varit fullt rustad att genast påbörja byggnadsarbetena och till följd häraf ansetts vara bäst i stånd att uppfylla ofvannämnda önskemål, så mycket hellre som firman

på ett i allo synnerligen förtjänstfullt sätt utfört såväl de föregående arbetena å etablissementet som en del andra större kasernbyggnadsarbeten och sålunda varit af chefen för pålitlighet väl känd.

Att man nämligen genom sammanförande af flera byggnadsentreprenörer med deras olika arbetsstyrkor på en och samma arbetsplats lätt utsatte sig för sådana olägenheter och förvecklingar, som i hög grad försvårade arbetenas jämna gång och kunde sätta i fara deras färdigblifvande på bestämd tid, vore för en hvar, som vore förtrogen med större arbetsföretag, så tydligt, att chefen icke ansåge behöfligt att ingå i närmare utveckling af anledningarna därtill.

Af ordalagen i förevarande anmärkning ville det synas, som om revisorerne hufvudsakligen grundat densamma på det antagande, att firman F. O. Peterson & Söners förutnämnda, af chefen antagna anbud å 432,000 kronor med 95,000 kronor öfverstege de beräknade kostnaderna för ifrågavarande byggnadsarbeten. Detta vore dock ett misstag från revisorernes sida.

Visserligen hade de ursprungliga, för några år sedan gjorda approximativa kostnadsberäkningarna slutat å det af revisorerne angifna beloppet, 337,000 kronor, men vid de förnyade noggrannare beräkningar, som med anledning af granskningsnämndens anmärkningar och på grund däraf vidtagna förändringar i förslagsritningarna under våren 1903, med ledning af de då rådande, betydligt stegrade arbets- och materialprisen i Sköfdetrakten, blifvit verkställda innan förslagsritningen till kasernbyggnaden med chefens för fortifikationen skrifvelse af den 27 maj samma år för pröfning till Kungl. Maj:t insändts, hade det framgått, att kostnaderna för uppförandet af nu ifrågavarande tre byggnader måste antagas komma att uppgå till minst 428,600 kronor.

Som det här icke gällt att allenast bortauktionera byggnadsarbetena till den minstbjudande, utan det fastmera varit oefftergifligen nödvändigt att tillse att etablissementet blefve färdigt senast på hösten 1905, när man eljest skulle blifva nödsakad att för inkvarterandet af de för hvarje år alltmera tillväxande skolkontingenterna förhyra ytterligare lokaler i Sköfde, hvilket, oafsedt de stora olägenheter i disciplinärt hänseende, som därigenom skulle uppstå, komme att förorsaka kronan högst betydande utgifter; så och då det lyckats chefen för fortifikationen att nedpruta firman F. O. Peterson & Söners entreprenadanbud till ett belopp, som med öfver 2,000 kronor understege byggmästaren Gustafssons, under det att å andra sidan det af chefen antagna anbudet endast med 3,400 kronor

öfverstege den beräknade kostnadssumman, ansåge sig chefen med hvad sålunda blifvit anfördt hafva ådagalagt, att han, ehuru byggmästaren Gustafsson ej erbjudits inkomma med förnyadt anbud, i denna sak sökt efter bästa förmåga tillvarataga kronans sannskyldiga intressen, och detta så mycket hellre som chefen med stöd af § 20 punkten 1 i kungl. förordningen angående statens upphandlings- och entreprenadsväsende med mera af den 17 november 1893, kunnat, med hänseende till ofvannämnda i ärendet föreliggande särskilda omständigheter, redan vid entreprenaden antaga nyssnämnda firmas anbud å 438,000 kronor.

Utskottet, som inhämtat, att öfvervakaren öfver ifrågavarande arbeten fortifikationsbefälhafvaren O. F. Haverman i skrifvelse till chefen för fortifikationen den 15 september 1903 hemställt, att samtliga ofvannämnda, först ingifna anbud måtte kasseras och ny entreprenadauktion utlysas, har föreställt sig, att sådan entreprenadauktion bort hafva kunnat utan olägenhet anordnas; och har utskottet tillika velat framhålla vikten af, att de angående arbetens utförande för det allmännas räkning uppgjorda kostnadsberäkningar, så vidt möjligt är, vidhållas samt att de skäl nog öfvervägas, som kunna föranleda till, att annat anbud än det lägsta antages. Under uttalande häraf har utskottet velat hvad i detta ärende förekommit för Riksdagen

omförmåla.

§ 2.

(Rev.-ber. pag. 71; utl. pag. 513—516.)

Vid granskning af arméförvaltningens räkenskaper för revisionsåret hade, enligt hvad i revisionsberättelsen vidare meddelas, revisorerne funnit anmärkningsvärdt, att en afsevärd del af de redovisningar, som från de under arméförvaltningen lydande regements- och andra förvaltningsmyndigheterna till ämbetsverket ingått och sedermera jämte arméförvaltningens hufvudbok till kammarrätten öfverlämnats, saknat påskrift därom, att de blifvit granskade af arméförvaltningens revision, dit de blifvit för sådan granskning remitterade. På grund häraf måste antagas, att sagda del af redovisningarna icke undergått någon som helst granskning i arméförvaltningen. Detta hade revisorerne funnit vara förhållandet med, bland andra,

*Ang.
ofullständig
granskning
af till armé-
förvaltningen
ingående
redovisningar.*

följande räkenskaper, nämligen för hela revisionsåret räkenskaperna angående krigsskolan, garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, Carl Gustafs stads gevärsfaktori äfvensom de till arméförvaltningens intendentsdepartement ingående persedelredogörelser från regementena, intendenturförråden i Stockholm och å Karlsborg samt militärbyrån och sjukvårdsbyrån i arméförvaltningen; hvarjämte af de från truppförband inkomna kvartalsredovisningarna för anslagen till, bland annat, aflöning och rekrytering, värnpliktiges aflöning, inskrifning och redovisning m. m., arméns mathållning, arméns munderingsutrustning, arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten i allmänhet fjärde kvartalets och stundom äfven ett och annat af de öfriga kvartalens redovisningar syntes vara ogranskade.

Då sålunda de underlydande förvaltningsmyndigheternas användning af betydande anslagsbelopp icke i arméförvaltningen underkastats den detaljgranskning, som särskildt där borde kunna med full sakkunskap åstadkommas, och då i följd däraf det med revisionen inom detta ämbetsverk afsedda ändamålet eller beredande af tillfälle till en kraftig och skyndsam kontroll öfver ämbetsverkets underlydande åsidosatts, hade revisorerne velat bringa förhållandet till Riksdagens kännedom.

I häröfver den 15 sistlidne januari afgifvet utlåtande har arméförvaltningen anført, att förvaltningen måste såsom ett beklagligt faktum erkänna, att arméförvaltningen sett sig ur stånd att längre med sina disponibla arbetskrafter fullt medhinna utförandet af den ämbetsverket åliggande revisionsskyldighet. Orsaken härtill låge i öppen dag. Redan vid inträdandet år 1881 af ämbetsverkets nuvarande organisation, hade revisionspersonalen visat sig för knappt tilltagen. Skälet härtill hade varit det, att samtidigt blifvit — med fullt erkännande af den äfven af Riksdagens revisorer nu, liksom jämväl förut, uttalade sanningen, att den fulla sakkunskapen för granskningen af arméns förvaltningsmyndigheters räkenskaper särskildt vore att finna inom arméförvaltningen — till undergående af revision i första hand inom arméförvaltningen öfverflyttad en stor mängd räkenskaper, hvilka förut i detta hänseende gått arméförvaltningen förbi direkt till kammarrätten. Så riktig än denna åtgärd måste erkännas vara, hade emellertid arméförvaltningens revision härigenom erhållit en ökning i arbetsbördan, som näppeligen varit vid organisationen tagen i beräkning. Men om arméförvaltningen således inträdt i sin nya organisation med knappast tillräckliga revisionskrafter, hade utvecklingen därefter gjort ställningen i detta hänseende allt värre. Detta kunde lätteligen visas. Det vore nämligen själfallet, att revisionsarbetets omfång stode i direkt för-

hållande till och stegrades i samma mån som ökningen af arbetet inom militärförvaltningen. Måttet af detta arbete angåfves med all önskelig noggrannhet af fjärde hufvudtitelns slutsumma. Denna utgjorde

år 1881	kronor	18,208,000: —
» 1882	»	18,707,000: —
» 1883	»	18,429,000: —
» 1884	»	18,420,000: —
» 1885	»	18,716,000: —
» 1886	»	20,239,300: —
» 1887	»	21,086,200: —
» 1888	»	20,687,500: —
» 1889	»	20,663,400: —
» 1890	»	21,246,000: —
» 1891	»	22,135,200: —
» 1892	»	22,842,800: —
» 1893	»	23,108,900: —
» 1894	»	26,527,086: —
» 1895	»	27,016,200: —
» 1896	»	28,227,900: —
» 1897	»	30,312,900: —
» 1898	»	31,530,000: —
» 1899	»	31,959,850: —
» 1900	»	33,851,450: —
» 1901	»	36,662,400: —
» 1902	»	46,321,900: —
Den uppgick år 1903 till.....	»	51,424,500: —
samt vore innevarande år	»	56,110,700: —

För ytterligare klagörande af revisionsarbetets stegring inom arméförvaltningen kunde ju också erinras om de nya redogörelser, som blifvit en följd af tillkomsten af de nya truppförbanden (artilleriets, fortifikationens, trängens); af ett ej obetydligt antal nya skolor och utbildningskurser, samt af de många nya byggnadsföretagen för arméns räkning; vidare om den utsträckning i utbildningstiden för de värnpliktige, hvilken medfört en motsvarande ökning utöfver måttet för de gamla mötesredogörelserna; om den förbättrade kassavården vid lokalförvaltningarna, hvilken erfordrat en hel klass af nya redogörelser, nämligen kassarapporter från dessa förvaltningar och motsvarande uppgifter från landtränterierna; om

årsredogörelsernas utbytande i de flesta fall mot kvartalsredogörelser m. m. m. m. Genom allt detta hade också antalet af de verifikationsband i stor folio, hvilka såsom bilagor åtföljde arméförvaltningens hufvudbok till kammarrätten och Riksdagens revisorer, stigit från 180 år 1881 till 257 år 1902.

Arméförvaltningen hade ärligt sträfvat att genom ansträngande till det yttersta af sin ordinarie revisionspersonal och anlåtande, så långt låtit sig med tillgängliga medel göra, af extra arbetskrafter betvinga den alltmer öfverväldigande arbetsmassan, men denna hade slutligen blifvit öfvermäktig.

Komme så helt naturligt frågan: hvarför har icke under sådana förhållanden arméförvaltningen dragit behovet af ökad revisionspersonal under Kungl. Maj:ts och därigenom eventuellt under Riksdagens pröfning. Till förklaring, om än icke till ursäkt, torde få lända den omständighet, att en omorganisation af ämbetsverket under åtskilliga år stått på dagordningen och förslag därom jämväl varit förelagdt Riksdagen. Arméförvaltningen hade antagit, att frågan om ämbetsverkets organisation skulle jämte nu pågående organisationsändringar inom armén åter upptagas; och särskildt hade tidpunkten härtill synts närma sig, då, såsom arméförvaltningen antagit, något resultat af den i gång satta förberedelsen till en aflöningsreglering för de centrala ämbetsverken med åtföljande jämkning i deras personal icke borde vara allt för aflägsat. Då skulle, enligt hvad arméförvaltningen föreställt sig, tiden vara inne att med hopp om framgång framhålla nödvändigheten af en ökning i arméförvaltningens revisionspersonal, liksom äfven då kunde åstadkommas den sammanföring af revisionsarbetet inom ämbetsverket, hvilken tvifvelsutan skulle medföra särskilda fördelar äfven i fråga om detta arbetes reglerande och därigenom blifvande ökning i arbetsprodukt. Huruvida ett sådant uppskof vore möjligt vid den arbetsmättets så på en gång snabba och oerhörda tillväxt, som ägt rum och kunde förutses komma att ännu en tid bortåt fortfara, syntes emellertid numera tvifvelaktigt; och arméförvaltningen torde därför finna sig nödgad att redan tidigare hos Kungl. Maj:t göra framställning i detta ärende.

Utskottet, som funnit det i revisorerne förevarande framställning berörda förhållande vara ägnadt att ådraga sig särskild uppmärksamhet, har dock, med hänsyn därtill att en omorganisation af arméförvaltningen torde vara att inom ej aflägsen framtid emotse, icke funnit detsamma för

närvarande böra föranleda någon särskild åtgärd från Riksdagens sida, utan endast velat hvad i detta afseende förekommit för Riksdagen

omförmåla.

§ 3.

(Rev. ber. pag. 72; utl. pag. 502—509.)

Vidare hafva revisorerne vid granskning af arméförvaltningens räkenskaper för revisionsåret fäst uppmärksamheten därå, att ett belopp af tillhoppa 129,718 kronor 37 öre utbetalts från fjärde hufvudtiteln allmänna besparingar till inlösen af sådana å mötesplatser befintliga byggnader, hvilka tillhört officerskårerna vid olika truppförband. Jämväl under år 1901 och innevarande år hade inköp af officerskårer äfvensom underofficerskårer tillhöriga byggnader ägt rum, för hvilka byggnader köpskillingarna guldits från förenämnda besparingar; och, enligt hvad revisorerne inhämtat, utgjorde sammanlagda beloppet af de intill den 9 november 1903 för ifrågavarande ändamål använda medel 334,166 kronor 4 öre.

Ang. inköp af å mötesplatser befintliga, officerskårer och underofficerskårer tillhöriga byggnader.

Rikets ständer hade i skrifvelse den 12 maj 1841 anmält, det ständerna beslutit, att de besparingar, hvilka intill nästa riksdag kunde å någon eller några af hufvudtitlarna uppkomma, fortfarande finge af Kungl. Maj:t användas till sådana af ständerna ej förut pröfvade utgifter, hvilka därefter kunde finnas för rikets styrelse af oundvikligt behof påkallade, för samma ändamål, som med hvarje hufvudtitels anslag afsåges, och hvilka utgifter alltid måste vara tillfälliga och icke af permanent egenkap; och dessa grunder skulle enligt af Riksdagen hvart och ett af åren 1885—1903 fattade beslut fortfarande vara gällande vid de statsregleringar besluten afsåge.

Något oundvikligt behof att för statens räkning inköpa byggnader, som på bekostnad af officers- och underofficerskårer blifvit uppförda å mötesplatser, syntes icke föreligga. Ett sådant förfarande vore därjämte från flere synpunkter mindre lämpligt. Därigenom komme nämligen pröfningen af behofvet och ändamålsenligheten af dylika inköp att helt och hållet undandragas Riksdagen; och denna pröfning måste anses vara af ej ringa betydelse, då det gällde förvärfvande af byggnader, som vore afsedda att stadigvarande tjäna såsom tjänstelokaler åt officers- och underofficerskårerna. I allt fall hölle revisorerne före, att frågan om inköp af byggnader af förevarande slag bort anstå, till dess, allt efter

den nya härordningens successiva genomförande, förläggningssorterna för de särskilda truppförbanden blifvit bestämda. Uppenbart vore nämligen, att i de flesta fall, då vederbörande truppförband förflyttats eller komme att förflyttas från mötesplatser, därstädes befintliga byggnader, hvilka af statsverket inköpts, icke längre kunde för sitt ändamål användas, utan måste afyttras till pris, som betydligt understege inköpssumman; och revisorerne ansåge på grund häraf, att omförmälda förfarande icke vore med klok statshushållning öfvensstämmande, särskildt i betraktande däraf, att köpeskillingarna för byggnader af förevarande slag, därest inköpen framgent såsom hittills komme att fortgå, helt visst komme att uppgå till ansevärliga belopp.

Arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet har i ett den 16 sistlidne januari i detta ärende afgifvet yttrande omförmäلت, hurusom det första inköp för kronans räkning af officerskår tillhörig byggnad, som af Kungl. Maj:t under år 1901 anbefallts, hade gällt två officerskåren vid *Smålands husarregemente* tillhöriga, å Ränneslätt befintliga stallbyggnader. Med förmälan att tillgången på spiltrum vid regementet vore otillräcklig, så att sådana måst i officerskårens stallar förhyras, samt att på grund af den nya härordningens genomförande ökad stallutrymme hvarje år, intill dess nytt etablissemang för regementet kunde blifva färdigt, komme att erfordras, hade regementschefen nämligen hemställt om förenämnda stallars inlösen af kronan före den 1 februari 1902 till ett af värderingsmän åsatt pris af 10,400 kronor. Arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet hade ansett sig, enär någon annan utväg att på ett tillfredsställande sätt och med mindre kostnad för statsverket tillgodose regementets behof uti nämnda hänseende icke förefunnits, böra tillstyrka det föreslagna inköpet, hvilket också, då det sålunda måste anses såsom ett oundvikligt behof, af Kungl. Maj:t under den 8 november beslutits.

Därnäst gälde det chefs för *Västernorrlands regemente* af fördelningschefen tillstyrkta framställning om att — enär regementets officerskår i följd af regementets förflyttning från Sänga mo till Sollefteå nödgats å den nya mötesplatsen utföra byggnadsarbeten för en kostnad af 82,684 kronor samt för ändring af en kronan tillhörig stabsbyggnad utgifvit 2,184 kronor 62 öre, för hvilka utgifter, efter afdrag af officerskåren genom kungl. bref den 8 juli 1898 beviljad flyttningshjälp, 13,500 kronor, äfvensom värdet, 3,500 kronor, af en del officerskåren tillhöriga hus å Sänga mo, som af entreprenören för de nya byggnaderna öfvertagits, eller tillhoppa 17,000 kronor, officerskåren måst ikläda sig skuld, som för kåren

vore synnerligen betungande — kostnaden för uppförande af mässbyggnaden, uthuset och stallet samt för inredningen af stabshuset, tillhoppa 33,334 kronor 62 öre, måtte få officerskåren af statsmedel ersättas mot skyldighet för densamma att nämnda byggnader till kronan öfverlämna och desamma till det inre underhålla, så länge de af kåren begagnades. Angående denna framställning hade emellertid arméförvaltningen å fortifikations- och civila departementen framhållit, att kronan i allmänhet ej borde inlösa enbart mässbyggnader, utan endast sådana byggnader, som innehölle tjänstelokaler eller bostäder. Kostnaden för ifrågavarande officerskårs byggnader af detta senare slag uppginge då, i följd af ytterligare utförda inredningsarbeten till 51,719 kronor 62 öre. Därest staten mot erhållande af äganderätten till dessa byggnader till officerskåren utbetalade sistnämnda belopp, skulle det visserligen synas, som om kåren erhöle en större hjälp än den af regementschefen begärda, men arméförvaltningen å nämnda departement ansåge dock, att detta inköp vore för kronan fördelaktigare, enär därefter den inkvarteringsersättning af 50 öre för dag, som utginge till hvarje officer vid Västernorrlands regemente under den tid han tjänstgjorde å lägret, komme att upphöra. Då emellertid allmänna besparingarna å fjärde hufvudtiteln för tillfället ej lämnade tillgång till inköp af alla 4 bostadsbyggnaderna, hade endast inlösen af 2 af dem samt ersättning för den ofvannämnda stabshusinredningen blifvit tillstyrkt, hvarför Kungl. Maj:t sedermera också den 5 december 1901 anvisat tillhoppa 27,029 kronor 62 öre.

Samma dag hade Kungl. Maj:t äfven anbefallt inlösen för kronans räkning af en af de officerskåren vid *Västerbottens regemente* tillhöriga båda bostadsbyggnaderna å Vännäs läger för en summa af 28,061 kronor 80 öre. Regementschefen hade dock hemställt om inlösen af båda byggnaderna, enär kostnaderna för dessas uppförande, 56,123 kronor 60 öre, för hvilken summa officerskåren häftade i skuld, vore en följd af regementets förflyttning från Gumboda hed, samt de för amortering och förräntande af nämnda skuld jämte underhåll af de utaf kåren begagnade byggnaderna erforderliga utgifter, hvilka uppgingo till ett årligt belopp, motsvarande ej mindre än omkring 7 procent af officerarnes löner, i sin mån försvårade officerskårens rekrytering.

Samtidigt hade Kungl. Maj:t äfvenledes anbefallt inlösen för kronans räkning af 3 å Skedala hed uppförda och af *Hallands bataljons* lägerkassa bekostade byggnader för 8,000 kronor samt af 2 *Bohusläns regementes* officerskår tillhöriga byggnader å Backamo för 15,676 kronor 69 öre.

Beträffande de förstnämnda af dessa byggnader, hvilka utgjordes af en skolbyggnad, en vakt- och arrestbyggnad samt ett tvätthus, så hade deras inlösen tillstyrkts på den grund, att de vore väl värda den begärda summan, och att de jämväl efter bataljonens förestående förflyttning från Skedala hed blefve för Hallands regemente nödvändiga. Chefens för Bohusläns regemente framställning om inlösen af en expeditjonsbyggnad och 2 officersbaracker hade tillstyrkts därför, att officersskåren då häftade i skuld för dessa byggnader med 27,353 kronor 33 öre, hvilken summas förräntande och amortering blifvit för officersskåren synnerligen betungande, och att billigheten fordrade, att inkvartering under vapenöfningarna bereddes officerarne likaväl som öfrig personal. Kungl. Maj:t hade emellertid funnit för godt att anbefalla inlösen tills vidare endast af expeditjonsbyggnaden och den ena af officersbarackerna.

Den 6 juni 1902 hade Kungl. Maj:t anbefallt, att för statsverkets räkning skulle inlösas dels en förutvarande *Hallands bataljons* officerskår tillhörig officerspaviljong å Skedala hed för 4,311 kronor 34 öre jämte $5\frac{1}{2}$ procent årlig ränta därå från den 31 december 1901 och dels ett förutvarande *Västgötadals regementes* officerskår tillhörigt bostadshus å Grunnebohed för 15,788 kronor 76 öre jämte 4 procent årlig ränta därå från den 1 januari samma år. Båda dessa inköp hade af arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet tillstyrkts,

det förra därför att officerspaviljongen, hvilken 1888 uppförts för en kostnad af 10,832 kronor, vore obegagnelig för officersskåren, som öfverflyttats till Vaxholms grenadjärregemente, men däremot blefve nödvändig för det truppförband, som under den närmaste tiden komme att hålla sina öfningar å Skedala hed, och att byggnaden salubjöds för ej högre belopp än det, för hvilket officersskåren då för densamma häftade i skuld; och

det senare därför att det nya Hallands regemente under de närmaste åren komme att öfvas å två vidt skilda mötesplatser, nämligen dels å Skedala hed och dels å Grunnebohed, hvarför det borde tillses, att kommanderingarna till tjänstgöring å de olika mötesplatserna ej måtte medföra för officersskåren allt för betungande möteskostnader, och därför att äfven denna byggnad, som uppförts för en kostnad af 28,742 kronor 81 öre, salubjöds för ej högre belopp än det, med hvilket officersskåren då för densamma häftade i skuld.

Sedermera hade Kungl. Maj:t under den 13 juni samma år anbefallt inlösen för statsverkets räkning af en officersskåren vid *Gottlands infanteriregemente* tillhörig byggnad å Visborgs slätt för 20,843 kronor 33 öre.

För uppförandet af denna byggnad, hvilken innehöll såväl bostadsrum som mässlokal, hade officerskåren måst sätta sig i skuld, af hvilken nyssnämnda summa då återstod ogulden. Inlösen tillstyrktes af arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet dels på den grund att byggnaden, som låge endast 100 meter från regementets under uppförande varande kasernetablissemang, synnerligen väl lämpade sig att vinterombonas och användas till bostadsbyggnad för officerare; dels därför att genom användandet af den nuvarande mässlokalen en minskning i kostnaden för etablissemangets uppförande syntes kunna åstadkommas; officerskåren skulle dock till det inre allt fortfarande underhålla nämnda lokal.

Den 5 därpå följande december hade Kungl. Maj:t anbefallt liknande inlösen af underofficerskårens vid *Hallands regemente* å Grunnebohed belägna paviljong för 7,309 kronor 42 öre, men hvilken summa kåren vid årets början ännu häftade i skuld för denna byggnad. Inlösen tillstyrktes med hänsyn till regementets blifvande förflyttning från nämnda hed.

Slutligen hade Kungl. Maj:t den 31 i samma månad anbefallt sådan inlösen dels af en officerskåren vid *Första lifgrenadjärregementet* tillhörig expeditjonsbyggnad å Malmen för den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för denna byggnad, eller 14,187 kronor 53 öre, dels officerskåren vid f. d. *Värmlands fältjägarrekår* tillhöriga officersbyggnad och afträdeshus å Trossnäs fält samt underofficerskåren vid samma truppförband tillhöriga byggnader å bemälda fält, de förra för 10,150 och de senare för 5,000 kronor, och dels af en officerskåren vid *Skaraborgs regemente* tillhörig subalternflygel *med den tomt*, å hvilken samma byggnad vore belägen invid mötesplatsen Axvall, för en summa af 14,200 kronor. Beträffande de inlösta byggnaderna å Trossnäs fält, så vore de naturligtvis obegagneliga för f. d. *Värmlands fältjägarrekårs* officers- och underofficerskårer efter dessas öfverflyttande till Vaxholms grenadjärregemente och förläggning till annan ort; men de vore däremot nödvändiga för *Värmlands regemente*, af hvilket minst en bataljon måste under repetitionsöfningarna förläggas å förutvarande fältjägarrekårens mötesplats, enär regementets egna byggnader då vore alldeles otillräckliga.

De under år 1903 på Kungl. Maj:ts befallning för statsverkets räkning inlösta byggnader vore:

i följd af kungl. bref den 6 februari en officerskåren vid *Norrbotens regemente* tillhörig bostadsbyggnad vid Notviken för den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för denna byggnad, eller 7,900 kronor;

i följd af kungl. bref den 29 maj officerskåren vid *Värmlands rege-*

mente tillhöriga och å Trossnäs fält belägna byggnader — en officerspaviljong med expeditions-, bostads- och mässlokaler, 4 officersbyggnader m. m. — för den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för samma byggnader, eller 11,573 kronor 31 öre;

i följd af kungl. bref den 26 juni dels officerskåren vid *Lifregementet till fot* tillhöriga och å Sanna hed belägna officers- och expeditionsbyggnader för den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för samma byggnader, eller 13,690 kronor 59 öre, samt en sekundchefen vid samma regemente tillhörig och likaledes å bemälde hed belägen s. k. chefsbyggnad för 650 kronor eller det pris, hvarför denne under 1902 inköpt denna byggnad; dels en officerskåren vid *Andra lifgrenadjärregementet* tillhörig och å Malmen belägen s. k. expeditionsbyggnad för hälften af den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för ifrågavarande och ännu en annan liknande officersbyggnad, eller 8,170 kronor 85 öre;

i följd af kungl. bref den 3 juli dels en officerskåren vid *Västerbottens regemente* tillhörig bostadsbyggnad å Vännäs läger för den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för samma byggnad, eller 27,489 kronor 36 öre; dels officerskåren vid *Jönköpings regemente* tillhöriga och å mötesplatsen Skillingaryd belägna bostadsbyggnader likaledes för den summa, hvarmed kåren då häftade i skuld för desamma, eller 11,849 kronor 28 öre, mot skyldighet för kåren att fortfarande till det inre underhålla de i ena bostadsbyggnaden inrymda mäss- och samlingslokalerna; och dels officerskåren vid *Kalmar regemente* tillhöriga, å Hultsfreds lägerplats belägna s. k. stabsbyggnader för 6,000 kronor, motsvarande kårens då återstående skuld för ifrågavarande byggnader; och

i följd af kungl. bref den 10 juli dels officerskåren vid *Kronobergs regemente* tillhöriga och å Kronobergshed belägna 14 halmtält, officersborg och afträdeshus för 1,400 kronor för tälten och 13,903 kronor för de båda byggnaderna, för hvilka kåren då ännu häftade i skuld med sistnämnda summa; samt underofficerskåren vid samma regemente tillhöriga underofficersborg och afträdeshus för 3,140 kronor 10 öre, motsvarande kårens dåvarande skuld för dessa byggnader; hvarvid båda säljarne emellertid förpliktades att till det inre underhålla de i officers- och underofficersborgarna inredda mäss- och samlingslokalerna; dels officerskåren vid *Västernorrlands regemente* tillhöriga och å Sollefteå läger belägna tvenne bostadsbyggnader för 24,090 kronor 23 öre, som utgjorde kårens för nämnda byggnader beräknade skuld, och dels officerskåren vid förutvarande *Smålands grenadjärkår* tillhöriga och å Ränneslätt belägna, men nu

för kåren efter dess öfverflyttande till Karlskrona grenadjärregemente icke vidare behöfliga två officersbyggnader för 33,000 kronor, motsvarande å dem vid besiktning åsatt värde.

De skäl, på hvilka arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet ansett sig böra tillstyrka de nu senast omnämnda byggnadernas inlösen för kronans räkning, hade varit:

hvad beträffade de å Ränneslätt belägna byggnaderna: f. d. Smålands grenadjärkårs ofrivilliga flyttning från orten, hvarigenom officerskårens byggnader gjordes för densamma obrukbara, under det att de, för den händelse ett infanteriregemente komme att förläggas till Eksjö, kunde användas den ena till garnisonssjukhus och den andra till bostad för sjukhusväbeln; och

beträffande alla de öfriga: den under senare år fastslagna principen, att staten borde å mötesplatserna bestå äfven för officerarne ej blott expeditionlokalerna, utan ock bostäder. Genom inköpen af byggnaderna å Vännäs och Sollefteå läger hade hyresbidragen, 0,50 kronor pr man och dag under tjänstgöringstiden å lägren, kunnat helt och hållet indragas för officerarne vid Västerbottens och Västernorrlands regementen. Vid de fall, där mäss- och samlingslokaler varit inrymda i de inköpta bostadsbyggnaderna, hade vederbörande officers- och underofficerskårer ålagts att fortfarande till det inre underhålla dessa lokaler. Slutligen ville arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet erinra, att det föreslagna inköpet af underofficersborgen å Kronobergs hed af densamma afstyrktes.

Samtliga de af Kungl. Maj:t under åren 1901—1903 sålunda anbefallda inköpen uppginge, förutom ett par smärre räntebelopp, till en summa af 341,765 kronor 21 öre eller ett något större belopp, än revisorerne angifva.

Af hvad sålunda anförts framginge visserligen, att oundvikligt behof för inköp ståängt taget ej förelegat mer än vid inköpen från officerskårerne vid Smålands husarregemente och förutvarande Hallands bataljon. Men såsom tillräckligt vägande skäl för förordandet af de af respektive truppförband föreslagna, af vederbörande fördelningschefer tillstyrkta och af Kungl. Maj:t beslutade inköpen hade arméförvaltningen å fortifikationsdepartement dock ansett,

dels att för åtskilliga truppförband, genom ofrivillig förflyttning från en mötesplats till en annan, såsom fallet varit med Västerbottens, Västerbottens och förutvarande Västgötadals regementen, eller genom lika ofrivilligt uppgående i annat å annan ort förlagdt regemente, hvilket in-

träffat med förutvarande Hallands bataljon samt Värmlands fältjägare- och Smålands grenadjärkårer, deras byggnader å förutvarande mötesplatser gjorts för dem obrukbara;

dels beträffande öfriga regementen — Bohusläns, Gottlands infanteri-, Första och Andra lifgrenadjär-, Skaraborgs, Norrbottens, Värmlands, Lifregementet till fot, Jönköpings, Kalmar och Kronobergs regementen — att regementenas officerskårer icke rimligtvis kunde åläggas att bygga och underhålla erforderliga expeditionslokaler å mötesplatserna, då någon som helst ersättning härför icke utginge; samt det inkonsekventa och obilliga däruti, att officerarne, i motsats till hvad förhållandet vore med underofficerare och manskap, skulle vara skyldiga att hålla sig själfva med bostäder å mötesplatserna. För några tiotal år sedan, då mötestiden var helt kort och inföll under sommaren, kunde detta visserligen gå för sig, enär tält då voro tillräckliga skydd mot väder och vind; men sedan mötestiden gång efter annan ökats, hade officerskåreerna å sig måst på egen bekostnad uppföra mera tillfredsställande bostäder, hvilket likväl ej kunnat ske utan betydlig skuldsättning. Så länge öfningstiden inskränkte sig till några få månader kunde dock staten möjligen undandraga sig att bestå bostäder på den grund, att annan inkvartering än i tält ej ännu kunde anses oundgängligen nödvändig; men sedan öfningstiden nu förlängts så betydligt, att en stor del af densamma infölle under oblid årstid, måste ej blott underofficerarne och manskapet utan äfven officerarne anses vara i behof af vida bättre ombonade bostäder, än tält. Att låta officerarne själfva numera betala dessa bostäder vore alltför obilligt; deras möteskostnader vore dessförutan dryga nog.

Beträffande Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens regementen hade Kungl. Maj:t för lindrande af officerskåreernas kostnader för anskaffande af för dem ändå mer än annorstädes nödvändiga bostäder redan tidigare stadgat, att ett inkvarteringsbidrag af 50 öre per dag och officer fått utgå under tjänstgöringstiden å respektive mötesplatser. Allteftersom bostadsbyggnader inköpts hade detta bidrag emellertid kunnat indragas, hvilket förhållande sålunda medfört ekonomisk fördel för statsverket.

I de få fall, då äfven mäss- och samlingslokaler inköpts af statsverket, hade detta berott därpå att dessa varit inrymda i boningshus. Härvid hade dock alltid vid inköpet fästats det villkor, att det inre underhållet af dessa lokaler ej skulle för framtiden bekostas af kronan, utan af vederbörande säljare.

Hvad anginge inköpskostnaderna, så måste dessa öfver hufvud taget anses såsom mycket låga, då, med endast ett par undantag, respektive säljare nöjt sig med att som köpeskilling erhålla det belopp, med hvilket de vid köpets afslutande ännu häftade i skuld för byggnaderna, och då samtliga dessa vid inlösandet varit i mycket godt skick.

Till sist erinrade arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet därom, att inga andra inköp för statsverkets räkning af officers- eller underofficerskårers å respektive mötesplatser belägna byggnader af arméförvaltningen gjorts än de, hvilka af Kungl. Maj:t i behörig ordning beslutats och genom kungl. bref anbefallts.

Såsom revisorerne påpekat, hafva de för ifrågavarande ändamål bestridda utgifter uppgått till afsevärda belopp; och har utskottet velat erinra, att inköp i detta afseende förekommit, som innefattat förvärfvande ej allenast af byggnader, utan äfven af mark. Det har emellertid synts utskottet önskligt, att, därest frågor framdeles skulle uppstå om beredande af en sådan tillökning i statens fastigheter, som inköp af förevarande slag innebär, Riksdagen måtte sättas i tillfälle att taga desamma i bepröfvande.

Utskottet får därför hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att, därest fråga skulle uppstå om ytterligare inköp för statens räkning af officerskårer eller underofficerskårer tillhöriga byggnader, sådan fråga måtte varda underställd Riksdagens pröfning.

§ 4.

(Rev.-ber. pag. 73; utl. pag. 516—517.)

Under erinran, att 1903 års Riksdag i skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjärde hufvudtitel framhållit önskvärdheten af att truppförbandens å stat upptagne läkare måtte i så stor utsträckning, som kunde finnas lämplig och möjlig, anlitas vid tjänstgöringen, hvartill så mycket större anledning syntes förefinnas, som deras aflöningsförmåner blifvit under de senaste åren afsevärdt förbättrade, hafva revisorerne meddelat, att af för revisorerne tillgängliga uppgifter rörande kom-

*Ang. vikarier
för militär-
läkare.*

mendingar, som under år 1902 fullgjorts af fältläkarestipendiater såsom vikarier för den ordinarie militärläkarepersonalen, framgått, att sådana kommenderingar under året ägt rum i stor utsträckning och att desamma i ett flertal fall omfattat afsevärdt lång tid. Så hade omkring 50 fältläkarestipendiater af såväl 1:a som 2:a klassen under året beordrats till vikariatstjänstgöring vid olika truppförband och militära sjukhus, hvilken tjänstgöring understundom fortgått under en tid af tre månader och därutöver. Revisorerna hade därjämte inhämtat, att fältläkarestipendiater, hvilka endast aflagt medicine kandidatexamen, förordnats såsom vikarier vid beväringsskolor samt att stipendiater kommenderats att tjänstgöra jämväl vid förrättningar för inskrifning af värnpliktige.

Då berörda förhållanden syntes gifva vid handen, att den militära sjukvården i betydlig omfattning anförtrots åt personer, hvilka svårligen kunde antagas äga den fullständiga utbildning i militärläkareyrket, som kräddes för ett själfständigt utöfvande af detsamma, hade revisorerna ansett sig böra härå fästa uppmärksamheten. Särskildt ville revisorerna framhålla vikten däraf, att till tjänstgöring vid förrättningar för inskrifning af värnpliktige, hvarvid förekomme till bedömande den grannliga frågan om de värnpliktiges duglighet till krigstjänst, endast beordrades erfarne och fullt kompetente militärläkare.

Arméförvaltningen å civila departementet har i ett med anledning häraf den 5 sistlidne januari afgifvet yttrande åberopat utlåtande i ämnet af medicinalstyrelsen, däri styrelsen meddelat, att hvarken 1902 eller 1903 någon medicine kandidat blifvit af styrelsen förordnad att biträda vid förrättning för inskrifning af värnpliktige äfvensom att Kungl. Maj:t genom generalorder n:o 304 den 10 mars 1903 utfärdat nya bestämmelser rörande den kompetens, extra läkare, som förordnas till vikarier för militärläkare på stat, böra äga, hvilka bestämmelser äfven blifvit af styrelsen noggrant följda vid de kommenderingar af extra läkare vid armén, som efter nämnda generalorders utfärdande förekommit.

I § 108 af kungl. förordningen den 5 december 1901 angående inskrifning och redovisning af värnpliktige samt deras tjänstgöring m. m. stadgas, att under föreskrifven första tjänstgöring två till tre veckor efter densammas början samt sedermera, när omständigheterna sådant påkalla, äfven under repetitionsöfning, skall å de beväringmännen, hvilkas kroppsutveckling icke motsvarat de fordringar, öfningarna ställt på dem, eller mot hvilkas tjänstbarhet eljest anmärkning förekommit, anställas särskild

läkarebesiktning i den ordning, reglementet för undersökning af värnpliktiges duglighet till krigstjänst föreskrifver; och i den af arméförvaltningen åberopade generalordern af den 10 mars 1903 är intagen bestämelse om, att militärläkare, hvilken blifvit kommenderad till tjänstgöring vid beväringsskolor, men som därvid fullgör sin tjänstgöringsskyldighet genom vikarie, skall vara skyldig att själf verkställa den läkarbesiktning, som föreskrifves i ofvan anförda § af inskrifningsförelördningen, med rättighet dock för honom att om nämnda besiktning verkställande träffa öfverenskommelse med annan till samma truppförband hörande militärläkare.

Då emellertid, såsom revisorerne framhållit, fältläkarestipendiater kommenderats att såsom vikarier tjänstgöra vid förrättningar för inskrifning af värnpliktige, måste antagas, att läkarbesiktningen vid inskrifningen är mindre ingående än den, de värnpliktige efter någon tids tjänstgöring underkastas, hvarigenom kan inträffa, att värnpliktig, som redan vid första besiktningen bort kunna utrönas vara till krigstjänst oduglig, nödgas inställa sig till tjänstgöring. Utskottet föreställer sig därför, att kompetensvillkoren för den, som förrättar besiktningen vid de värnpliktiges inskrifning, icke böra vara mindre än de, som äro föreskrifna för den, som verkställer efterbesiktningen.

Med hänsyn härtill och på grund af hvad revisorerne i öfrigt anfört i fråga om vikarier för den ordinarie läkarpersonalen, har utskottet trots sig finna, att något större fordringar i vissa fall borde ställas å ifrågasvarande vikariers praktiska utbildning och erfarenhet i läkaryrket; och då utskottet i anledning häraf ansett denna fråga böra dragas under Kungl. Maj:ts ompröfning, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om icke i vissa fall större kompetensfordringar än hittills må böra ställas å dem, som kommenderas till vikarier för militärläkare.

Marinförvaltningen.

§ 5.

(Rev. ber. pag. 106; utl. pag. 518—554).

Ang. de kontanta kassabehållningarna vid flottans stationer i Stockholm och Karlskrona m. m.

Vid granskning af de för flottans stationer i Stockholm och Karlskrona äfvensom vid Vaxholms kustartilleriregemente under revisionsåret förda kassajournaler hade det, enligt hvad i revisionsberättelsen vidare meddelas, ådragit sig revisorerne uppmärksamhet, att den kontanta behållning, som vid de inventeringar, hvilka förrättats den sista dagen i hvarje månad, förefunnits i stationernas och regementets kassor, uppgått till afsevärdt höga belopp. Revisorerne hade sammanställt följande tablå öfver berörda kontanta kassabehållningar:

	Flottans station i Stockholm.	Flottans station i Karlskrona.	Vaxholms kustartilleri- regemente.
	Kr.	Kr.	Kr.
vid Januari månads slut	27,733: 01	55,934: 32	11,649: 99
» Februari » »	27,265: 18	117,068: 70	9,355: 59
» Mars » »	36,241: 75	75,663: 30	15,436: 44
» April » »	30,370: 12	46,382: 46	16,792: 19
» Maj » »	21,378: 89	79,400: 79	25,430: 79
» Juni » »	130,545: 57	166,083: 74	26,517: 31
» Juli » »	98,424: 88	73,250: 99	34,305: 09
» Augusti » »	18,116: 90	68,600: 38	45,306: 91
» September » »	50,666: 36	107,628: 08	36,949: 35
» Oktober » »	41,112: 18	66,349: 02	31,725: 77
» November » »	47,522: 48	69,617: 08	41,081: 42
» December » »	65,534: 56	143,186: 40	27,562: 96

Det syntes revisorerne ingalunda erforderligt eller lämpligt, att så stora kontanta belopp, som ofvanstående tablå utvisade, hos vederbörande kassör innestode, utan borde inflytande medel, i den mån de ej vore behöfliga för bestridande af tillfälliga mindre utgifter, i Riksbanken eller

dess afdelningskontor insättas. Till jämförelse i detta afseende ville revisorerne erinra, att i den för marinförvaltningen gällande instruktion finnes föreskrifvet, att af marinförvaltningens kassatillgångar ett belopp af högst 10,000 kronor finge såsom handkassa innestå; och revisorerne ville ifrågasätta, huruvida icke en föreskrift i berörda afseende lämpligen borde meddelas äfven beträffande de medel, som inginge till kassorna vid flottans stationer och kustartilleriregementena.

Marinförvaltningen har i häröfver den 15 sistlidne januari afgifvet yttrande anfört, att den af revisorerne nu upptagna frågan vid flera tillfällen varit föremål för marinförvaltningens uppmärksamhet. Senast hade ämbetsverket genom skrifvelse den 9 oktober förlidet år med afseende å storleken af den kontanta behållningen i stationernas kassor och under antydan, att, på sätt numera vore brukligt, likvider kunde och borde, när omständigheterna det medgäfvé, verkställas medelst bankanvisning, anmodat stationsbefälhafvarna att dels tillse, att den i § 319 mom. 2 af reglementet för flottan del I meddelade föreskrift, att den del af kassan, som icke erfordrades för de dagliga utbetalningarna, skulle förvaras i Riksbanken eller dess afdelningskontor, blefve noggrannare än hittills iakttagen, dels ock inkomma med yttrande angående lämpligheten af reglements-föreskrift i syfte att inskränka den dagliga kassan vid stationen till visst belopp.

I sina härå aflåtna, jämväl i ru förevarande ärende åberopade svars-skrifvelser hade stationsbefälhafvarna meddelat en enligt marinförvaltningens tanke tillfredsställande förklaring med afseende å de stora kassabehållningarna och på grund af förebragt utredning om beskaffenheten och omfånget af de likvider, som stationernas kassor hade att verkställa, afstyrkt meddelande af föreskrift om den dagliga kassans begränsning till visst mindre belopp.

Fördenskull ansåge för sin del marinförvaltningen icke för närvarande vidare åtgärd i ämnet kunna vidtagas utöfver den stationsbefälhafvarna redan meddelade anmodan att tillse, att reglementets åberopade bestämmelse blefve noggrant iakttagen.

Uti sina med anledning af remiss å revisorerne ifrågavarande anmärkning afgifna yttranden hade stationsbefälhafvarna i ärendet meddelat utredning, i afseende hvarå marinförvaltningen intet hade att erinra.

Hvad anginge Vaxholms kustartilleriregemente, hänvisade marinförvaltningen till af regementschefen i ärendet afgifven förklaring. Sedan under förlidet år enskild bankinrättning förlagt ett afdelningskontor till Vaxholm, syntes anledningarna till att vid regementet hålla så stor kassa

som dessförinnan hafva i viss mån bortfallit. Vid Karlskrona kustartilleriregemente mötte enligt inhämtad upplysning hinder icke för begränsning af dagkassan till visst mindre belopp. Hvad för artilleriregementena i detta hänseende kunde bära föreskrifvas, ville marinförvaltningen emellertid närmare öfverväga i sammanhang med det yttrande ämbetsverket hade att afgifva öfver utarbetadt förslag till ekonomiska reglements föreskrifter för kustartilleriet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt ansåge marinförvaltningen revisorerne nu ifrågavarande anmärkning icke bära för närvarande föranleda vidare åtgärd.

Stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm har i sitt af marinförvaltningen åberopade yttrande, under hänvisande dels till ett af räkenskapskontoret vid stationen i ärendet afgifvet yttrande, dels ock till stationsbefälhafvarens ofvan berörda, den 20 november 1903 till marinförvaltningen afgifna utlåtande i ett med det förevarande likartadt ärende, anført, att en föreskrift om den dagliga kassans hållande inom visst till siffran bestämdt belopp skulle ofta blifva hinderlig för verkställandet af de utbetalningar, som vid stationen förekomme.

Till stöd för denna uppfattning åberopade stationsbefälhafvaren

att åtminstone under förra hälften af hvarje månad, då aflöning till stationens personal skulle utbetalas samt leveransräkningar likvideras, beloppet af de medel, som anordnades till utbetalning i kassan, många dagar uppginge till mellan 30- och 70,000 kronor;

att dessa medel icke skulle i några få och stora poster utbetalas till ett fåtal personer — då ju bankanvisningar kunde användas — utan skulle fördelas ofta i hundratals olika poster;

att medel, som vore förfallna till betalning, måste finnas i kassan tillgängliga för att af vederbörande kunna när som helst under expeditionstiden lyftas;

att hvarken löntagare eller leverantörer kunde åläggas att omedelbart, som deras tillgodohafvanden anordnades, i kassan lyfta desamma;

att till följd häraf ofta såväl aflöningsmedel som leverantörers tillgodohafvanden blefve i kassan under kortare eller längre tider inestående;

att det knappast kunde förutsättas, att kassören skulle dagligen i riksbanken insätta och uttaga sådana af vederbörande icke lyftade medel; samt

att alla dessa omständigheter i förening medverkade till, att den kontanta kassan ofta måste komma att uppgå till rätt afsevärda belopp.

Hvad jämförelsen med marinförvaltningens kassa beträffade, ville

stationsbefälhafvaren erinra, att förhållandena vore högst olika inom detta ämbetsverk och vid stationerna i fråga om medelsutbetalningar, i det att marinförvaltningens kassa väl i allmänhet hade att utbetala stora belopp i få poster, under det att stationernas kassor hade att utbetala visserligen i allmänhet relativt mindre belopp, men i stället i mångfaldigt flera poster.

För att emellertid i den mån, sådant befunnes möjligt, inskränka den dagliga kassans storlek, hade stationsbefälhafvaren redan under förlidet år utfärdat föreskrift om likviders verkställande medelst bankanvisning i de fall, då detta utan olägenhet kunde ske.

På grund af hvad sålunda anförts, ansåge stationsbefälhafvaren det vara lämpligast, att begränsningen af den dagliga kassan till dess verkliga behof fortfarande såsom hittills öfverlätes åt stationsmyndigheterna utan föreskrift om något visst maximibelopp.

Jämväl stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona har uti sitt i ärendet afgifna utlåtande åberopat från räkenskapskontoret vid stationen infordradt yttrande jämte stationsbefälhafvarens ofvan berörda utlåtande i ett af marinförvaltningen förut handlagdt, likartadt ärende, i hvilket sistnämnda utlåtande stationsbefälhafvaren, bland annat på anförda skäl, förklarar sig anse, att någon bestämmelse om storleken af den dagliga kassan vid stationen icke lämpligen kunde meddelas.

I afseende å innehållet i öfrigt i stationsbefälhafvarnes nu berörda yttranden jämte därvid fogade handlingar med bilagor tillåter sig utskottet hänvisa till den tryckta revisionsberättelsen.

Slutligen har chefen för Vaxholms kustartilleriregemente i sitt af marinförvaltningen åberopade yttrande i ärendet erinrat, hurusom vid 1902 års början regementet öfvergått från 4:e till 5:e hufvudtiteln och personalen samtidigt ökats med såväl befäl och underbefäl som manskap, hvarför nyanskaffning af inventarier och beklädnad för den ökade personalen måst vidtagas ofta skyndsammare, än hvad som för hvarje månad kunnat beräknas.

I regementets kassa måste därför alltid finnas ett visst belopp för att kunna likvidera de nödvändiga utgifter af afsevärd storlek, som under denna öfvergångstid, utan att på förhand kunna med visshet beräknas, måste förekomma.

De månatliga remissorna från marinförvaltningen måste, då bankkontor först i oktober 1903 öppnades i Vaxholm, under större delen af år 1902 göras genom med posten ditsända kontanta medel af såväl sedlar som skiljemynt och hade förorsakat vederbörande såväl mycken onödig tidspillan

som kostnader. Det hade därför ansetts, att remissorna till Vaxholm om möjligt borde ske endast en gång hvarje månad och då till så stort belopp, att utgifterna med visshet kunde beräknas icke öfverstiga detta.

Att vid månadens slut till marinförvaltningen återsända ett visst belopp penningar, för att omedelbart vid nästa månads början ånyo rekvidrera dem, torde icke vara lämpligt.

Å en fästning af Vaxholms och Oscar-Fredriksborgs betydighet och med dess manskapsstyrka, belägen på en plats, som ehuru ej långt aflägsen från Stockholm, dock under halfva året ägde synnerligen dåliga kommunikationer, vore det nödvändigt att ständigt hafva en kassabehållning af en viss storlek.

Den för marinförvaltningens kassa gällande föreskriften, att högst 10,000 kronor må såsom handkassa innestå, kunde utan olägenhet tillämpas i Stockholm, där kassören vore i tillfälle att vid behof genast kunna förse sig med penningar genom marinförvaltningens anordningar å riksbanken, och dessutom torde han ej heller behöfva hafva någon afsevärd växelkassa innestående.

Vid regementets kassa däremot, där ständigt måste finnas växelmynt af alla slag särskildt för personalens aflöning och ständigt förekommande likvider af mindre belopp, enär icke på närmare ställe än i Stockholm växelmynt kunde med säkerhet anskaffas, torde en föreskrift om att kassabehållning ej finge öfverstiga 10,000 kronor komma att medföra olägenheter, i synnerhet under den tid af året, då kommunikationerna med hufvudstaden vore af opålitlig beskaffenhet.

Om än de anmärkta stora kassabehållningarne vid Vaxholms kustartilleriregemente af de vid regementets bildande förefintliga särskilda förhållanden må kunna finna en förklaring, har utskottet dock, hvad flottans stationer i Stockholm och Karlskrona beträffar, icke af hvad vederbörande myndigheter andragit, funnit sig öfvertygad om nödvändigheten af, att så stora kassabehållningar som de af revisorerne anmärkta skola innestå hos redogörarne vid dessa stationer.

Hvad särskildt vidkommer stationen i Karlskrona, gjordes redan af 1895 års revisorer anmärkning med anledning af storleken af den där befintliga kontanta kassatillgången. Sedan dess har emellertid i Karlskrona inrättats ett riksbankens afdelningskontor; och torde härigenom ökad tillfälle blifvit beredt till att minska den kontanta kassan och verkställa likvider genom anvisningar å bank.

Då utskottet föreställer sig, att åtgärder kunna vidtagas till nedbringande af de kontanta belopp, som i stationernas kassor innestå, får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida föreskrifter må kunna meddelas för inskränkning inom visst belopp af de kontanta medel, som få innestå i flottans stationers i Stockholm och Karlskrona kassor.

§ 6.

(Rev.-ber. pag. 107; utl. 521, 535, 536 och 550—552.)

Enligt hvad i revisionsberättelsen under marinförvaltningen vidare meddelas hade Karlskrona gasverksaktiebolag genom kontrakt den 8 augusti 1868 åtagit sig att, emot ett pris af 7 kronor för 1,000 kubikfot gas, tillhandahålla under lysningsterminen, som räcker från och med den 1 september till den 1 maj hvarje år, all den gas, som erfordrades för belysning af i kontraktet angifna kronans hus och byggnader vid flottans station i nämnda stad äfvensom af de andra anläggningar och inrättningar därstädes, vid hvilka gasförbrukning framdeles kunde ifrågakomma. Därest gasförbrukningen för år uppginge till 4,000,000 kubikfot, skulle enligt bestämmelse i ett mellan omförmälda bolag och Karlskrona stad den 14 september 1866 afslutadt kontrakt, till hvilket förstnämnda kontrakt hänvisade, priset för gasen nedsättas till 6 kronor 50 öre för 1,000 kubikfot.

*Ang.
kostnaden för
gasbelys-
ningen vid
flottans
station i
Karlskrona.*

Enligt hvad revisorerna inhämtat, afsåge nu nämnda bestämmelser all belysning vid flottans ifrågavarande station, med undantag af den gatubelysning, för hvilken kostnaden bestredes af stationen.

Sedan 1894 års revisorer fäst uppmärksamheten å de synnerligen höga afgifter, som för ifrågavarande ändamål vid Karlskrona station förekommit, hade stationsbefälhafvaren vid stationen i häröfver afgifvet yttrande af den 10 januari 1895 meddelat, bland annat, att det pris, stationen enligt förutnämnda kontrakt haft att för gasbelysningen erlægga, blifvit nedsatt, under tiden från och med den 1 januari 1884 till den 1 januari 1886 med 10 procent, från denna dag till den 1 oktober 1887, till 6 kronor för 1,000

kubikfot samt från och med den 1 oktober sistnämnda år med ytterligare 50 öre eller till 5 kronor 50 öre för 1,000 kubikfot; hvarjämte marinförvaltningen i ett den 22 januari 1895 dagtecknad utlåtande omförmält, att stationsbefälhafvaren i Karlskrona blifvit anmodad att vid näst skeende aftal rörande gasbelysningen vid stationen eller eljest, i den mån sådant låte sig göra, tillse, att kostnaderna för denna belysning blefve i möjligaste mån reducerade.

Revisorerna hade emellertid vid granskning af räkenskaperna för revisionsåret funnit, att den för belysningen vid flottans station i Karlskrona under året använda gasen blifvit betald efter ett pris af 24,8 öre för kubikmetern, motsvarande 6 kronor 50 öre för 1,000 kubikfot. Då priset för lysgas å andra platser vore betydligt lägre och exempelvis i Stockholm, Malmö, Norrköping, Gäfle och Helsingborg för år 1902 utgjort 12—16 öre för kubikmeter, måste det pris, som debiterats flottans station i Karlskrona, anses alltför högt. Kostnaderna under året för gasbelysningen vid stationen hade, såvidt revisorerna kunnat af räkenskaperna inhämta, uppgått till omkring 45,000 kronor. Ifrågavarande förhållande hade revisorerne ansett så mycket mera anmärkningsvärdt, som revisorerne funnit, att gaspriset varit lägre vid fall, där förbrukningen varit ringa i jämförelse med åtgången vid flottans station. Sålunda hade enligt hvad räkenskaperna gåfve vid handen, å den för belysningen af till Karlskrona kustartilleriregemente hörande etablissement under året levererade gas, för hvilken debiterats enahanda pris af 24,8 öre för kubikmetern, beräknats en rabatt af 20 procent, samt den belysningsgas, som under året användts inom länsstyrelsens i Blekinge län lokaler, betalats efter 23 öre för kubikmetern, hvilket pris, för så vidt revisorerne kunnat inhämta, äfven erlagts af enskilde konsumenter.

I häröfver den 15 sistlidne januari afgifvet yttrande har marinförvaltningen under hänvisande till en af stationsbefälhafvaren i Karlskrona i ärendet afgifven förklaring, upplyst, att, på grund af stationsbefälhafvarens, i hans yttrande åberopade, skrifvelse den 27 augusti 1902 jämte varfschefens därmed följaktiga, i tre alternativa förslag A, B och C, slutande det sista å 193,000 kronor, sammanfattade utredning, rörande anordnande af elektrisk belysning för stationen, marinförvaltningen i sin skrifvelse till Kungl. Maj:t den 23 september samma år, angående utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel för år 1904, enär af utredningen framginge, att det skulle blifva afsevärdt billigare för kronan att anordna dylik belysning än att för stationen använda lysgas från stadens gasverk,

hemställt om äskande hos Riksdagen af ett extra ordinarie anslag för ändamålet å 193,000 kronor, men att Kungl. Maj:t icke funnit skäl att till 1903 års Riksdag aflåta proposition i ämnet och att marinförvaltningen vid afgifvande af förslag angående de anslagsbehof, hvarom borde göras anmälan hos innevarande års Riksdag, nödgades låta frågan om anslag för elektrisk belysning vid Karlskrona station stå tillbaka för andra med afseende å skyndsamt tillgodoseende ännu mera trängande behof.

Stationsbefälhafvaren har i sitt af marinförvaltningen åberopade yttrande hänvisat dels till en från räkenskapskontoret vid stationen i ärendet infordrad utredning, dels ock till hvad i anledning af 1894 års statsrevisorers ofvanberörda anmärkning af dåvarande stationsbefälhafvaren i ärendet yttrats.

Räkenskapskontoret har i åberopade yttrande anført, att det mellan Kungl. Maj:t och Kronan samt Gasverksaktiebolaget i Karlskrona under den ⁸/₂₁ augusti 1868 upprättade kontrakt — grundadt på ett mellan nämnda bolag och Karlskrona stad den ¹⁴/₉ 1866 upprättadt kontrakt, ursprungligen gällande 15 år från och med den ¹/₉ 1867, men förnyadt den ³⁰/₈ 1882 att gälla intill den ¹/₇ 1917 — upptoge ett pris af 7 Rdr Rmt för 1,000 kub.-fot gas (hvilket pris dock jämlikt sistnämnda kontrakt nedsattes till 6,₅₀ Rdr Rmt per 1,000 kub.-fot vid förbrukning för året af 4,000,000 kub.-fot.).

Jämlikt gasverksbolagets i Karlskrona nedannämnda skrivelser hade bolaget beviljat följande nedsättningar i bemälda pris:

- den ¹⁷/₁₂ 1883 med 10 procent rabatt,
- den ²⁷/₇ 1885 till 6 kronor per 1,000 kub.-fot.
- den ¹⁹/₇ 1887 till 5,₅₀ kronor per dito,
- den ²³/₁ 1895 till 17 öre per kub.-meter.

Genom skrifvelse den 26 mars 1901 höjde bolaget, på anförda grunder, priset till det i ursprungliga kontraktet upptagna, eller 24,₈ öre per kub.-meter (6,₅₀ kronor per 1,000 kub.-fot).

I merabemälda kontrakt af den ⁸/₂₁ augusti 1868 finnes ingen uppsägningstid utsatt, men däremot följande bestämmelser: »I öfrigt gäller mellan kronan och bolaget samma bestämmelser som för staden Karlskrona blifvit genom kontrakt betingade.»

Häraf syntes framgå som kronan genom det mellan gasverksaktiebolaget och Karlskrona stad i augusti 1882 förnyade kontrakt skulle vara bunden vid förstnämnda kontrakt intill den ¹/₇ 1917. I det förnyade kontraktet finnes nämligen ingen annan uppsägningstid än att staden men

icke bolaget ägde rätt att när som helst under kontraktstiden uppsäga gatubelysningen med 2 års uppsägningstid.

I afseende å öfriga af stationsbefälhafvaren åberopade yttrande tillåter sig utskottet hänvisa till desamma, som finnas bifogade den tryckta revisionsberättelsen.

Då, på sätt revisorerne anmärkt, det pris för gasbelysning, som utbetalas vid flottans station i Karlskrona, är öfver höfvan högt, böra gifvetvis åtgärder vidtagas för dess nedbringande vare sig genom uppsägning af de med Karlskrona gasverksaktiebolag ingångna förbindelser eller genom öfverenskommelse med bolaget; och föreställer sig utskottet, att sådana kontraktsvillkor icke kunna hafva blifvit bolaget tillförsäkrade, att dessa utvägar till rättelse i ett påtagligt missförhållande afskurits. Utskottet anser därför, att Riksdagen bör fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å denna fråga, och får alltså hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida icke åtgärder må kunna vidtagas för nedsättning i det pris, som erlagges för den till belysning vid flottans station i Karlskrona använda gas.

§ 7.

(Rev. ber. pag. 108; utl. pag. 522.)

Ang. rekryteringen af flottans värfvade sjömanskår.

I revisionsberättelsen angående marinförvaltningen hafva revisorerne vidare, under § 7, i afseende å rekryteringen af det värfvade manskapet af flottans sjömanskår, erinrat, hurusom 1897 års revisorer med stöd af inhämtade upplysningar rörande antalet under år 1896 på grund af bestraffningar ur kårens rullor utstrukne, uttalat den mening, att allvarliga olägenheter syntes vara förenade med rekryteringen af nämnda manskap. Först och främst kunde man ej rimligen antaga, att de utstruknes antal skolat blifva så stort, om rekryteringen skett på ett tillfredsställande sätt, och man vore alltså berättigad till den slutsatsen, att rekryteringen i ganska stort omfång försiggått bland samhällets sämre element, något som måste verka nedsättande på hela den värfvade kårens anseende och således försvåra värfning bland de för upptagande i flottans stam lämpliga samhälls-

elementen. Därjämte förtjänade äfven den ekonomiska sidan att tagas i betraktande, då de ofta förekommande utstrykningarna åsamkade statsverket ganska betydande förlust, dels i den lega och lön, beklädnad m. m., som till de utstrukne utgifvits, dels ock i de onödigt använda kostnaderna för den utbildning, som kommit dem till del. Ändring och förbättring uti nu angifna förhållanden borde därför, enligt 1897 års revisorers mening, såvidt sådant kunde ske inom ramen för anvisade anslag för flottans sjömanskår, snarast möjligt åvägbringas, därvid revisorerne ville uttala, att hvad som i sådant hänseende kunde göras för att rekryteringen komme att i utsträckt omfattning verkställas bland den väl vitsordade sjöfarande ungdomen borde komma att lända såväl sjöförsvaret som statsverket till gagn.

Statsutskottet vid 1898 års riksdag hade emellertid hemställt att, då Kungl. Maj:t hos Riksdagen gjort framställning om förändrad stat för flottans sjömanskår, omorganiserad på sätt ett vid statsverkspropositionen till samma års riksdag fogadt förslag utvisade, hvilken framställning blifvit af Riksdagen godkänd, samt berörda förslag synts vara afsedt äfven till åstadkommande af förbättrade förhållande i afseenden å rekryteringen af sjömanskåren, revisorerne omförmälda framställning icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda; och denna hemställan hade jämväl af Riksdagen bifallits.

Kungl. Maj:t hade därefter utfärdat nya föreskrifter rörande rekryteringen af sjömanskårens värfvade manskap genom kungörelsen angående antagning af manskap vid flottans sjömanskår genom kontrakt den 20 maj 1898, hvilken författning sedermera blifvit upphäfd genom kungörelsen den 8 juni 1900.

Emellertid syntes den af 1897 års revisorer åsyftade förbättring uti ifrågavarande hänseende ingalunda hafva vunnits. Af för revisorerne tillgängliga uppgifter framginge nämligen, att antalet ur sjömanskårens rullor under år 1902 utstrukne utgjort icke mindre än 222 man, hvaraf 192 man afförts på grund af bestraffning och 30 man på grund af rymning eller bortovaro.

Detta förhållande syntes revisorerne häntyda därpå, att ordnandet af denna viktiga angelägenhet icke skett under tillbörligt aktgifvande på alla de omständigheter, som hade inflytande på densamma.

I sammanhang härmed hafva revisorerne fäst uppmärksamheten å det stora antal af krigsdomstol och i disciplinväg ålagda bestraffningar för brott och förseelser, hvilka, enligt hvad straffrapporterna för år 1902 utvisade, förekommit vid flottan. Sålunda hade vid flottans station i Stockholm

bestrafning ådömts 491 vid flottan anställda personer för 720 särskilda brott och förseelser och vid stationen i Karlskrona 668 personer ålagts straff för 1,194 sådana förbrytelser, hvartill komme, att under expeditioner med flottans fartyg 236 personer bestraffats för 274 brott och förseelser. Bland omförmälda brott och förseelser vore rymning, olofligt undanhållande från krigstjänst, förskingring samt fylleri oftast förekommande.

Det hade icke undgått revisorerne uppmärksamhet, att af chefen för sjöförvarsdepartementet, på grund af honom utaf Kungl. Maj:t den 16 oktober nästlidet år meddeladt bemyndigande, tillkallats ett antal officerare vid flottan för att inom departementet biträda vid uppgörande af förslag till ändrad organisation af flottans sjömanskår samt därmed sammanhängande föreskrifter, som kunde anses erforderliga, äfvensom till sådana åtgärder, hvilka, utan att påkalla stadganden, som borde inflyta i strafflagen för krigsmakten och därtill hörande författningar, kunde anses vara ägnade att befördra disciplinen inom flottan.

Revisorerne, som funnit de missförhållanden, hvilka i ofvan angifna hänseenden under revisionsåret varit rådande, äga en sådan räckvidd och vara af så allvarlig beskaffenhet, att de påkallade en från alla synpunkter fullständig utredning rörande de åtgärder, hvilka borde för deras snara afhjälpan vidtagas, hade velat bringa desamma till Riksdagens kännedom.

Marinförvaltningen har i ofvan omförmälda med anledning af revisorerne anmärkningar vid granskning af flottans räkenskaper den 5 sistlidne januari afgifna utlåtande i föreliggande ämne, anført att förvaltningen, som i sin egenskap af flottans tekniska och ekonomiska öfverstyrelse icke hade att taga befattning med nu omförmälda angelägenhet, likväl delade den af revisorerne uttalade mening om anmärkta missförhållandenas räckvidd och allvarliga betydelse, men då det icke kunde betvivlas, att genom den af chefen för sjöförvarsdepartementet föranstaltade sakkunniga undersökningen af frågan skulle komma att vinnas en från alla synpunkter så fullständig utredning däraf, som öfver hufvud taget stode att erhålla, syntes hvad revisorerne i nu ifrågavarande hänseende anført icke böra för närvarande påkalla vidare åtgärd.

Med anledning af framställning, som i föreliggande ämne gjorts af 1902 års statsrevisorer, yttrade Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 16 maj 1903, att Riksdagen delade revisorerne uppfattning, att genomgripande åtgärder borde vidtagas för att afhjälpa de vid skeppsgossekåren i Karlskrona rådande missförhållanden; och hade Riksdagen på

grund däraf ansett sig böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet å denna angelägenhet. Riksdagen anhöll därför, att Kungl. Maj:t täcktes taga i ofvervägande, hvilka åtgärder borde vidtagas, på det att de af revisorerne omförmälda missförhållanden vid skeppsgossekåren i Karlskrona måtte varda på ett tillfyllestgörande sätt afhulpna.

Med anledning af Riksdagens anförda skrifvelse synes Kongl. Maj:t hafva fäst sin uppmärksamhet å förhållandena ej allenast vid skeppsgossekåren i Karlskrona utan äfven vid sjömanskåren i dess helhet, i det att, på sätt ofvan meddelats, Kungl. Maj:t den 16 oktober 1903 bemyndigat chefen för sjöförsvarsdepartementet att tillkalla vissa personer för att inom departementet biträda med uppgörande af förslag till ändrad organisation af flottans sjömanskår och därmed sammanhängande föreskrifter. Med afseende härå har utskottet, som velat uttala förhoppning om, att genomgripande åtgärder snarligen varda vidtagna till afhjälpande af de utaf revisorerne anmärkta missförhållanden, endast velat hvad i detta ärende förekommit för Riksdagen

omförmäla.

Postverket.

§ 8.

(Rev.-ber. pag. 142; utl. pag. 554—557.)

I berättelsen angående granskningen af postverkets räkenskaper för revisionsåret hafva revisorerne under § 1 erinrat, hurusom enligt kungl. förordningen angående behandlingen af extraordinarie afskrifningsfrågor och anmärkningsmål den 11 december 1830 extra ordinarie afskrifning endast i de fall må beviljas, då den förlust i penningar eller persedlar, hvarom fråga är, utredes vara tillkommen utan någons förvållande eller då tillgång till förlustens ersättning brister hos den eller dem, som därtill äro lagligen förpliktade. I förordningen gäfves därjämte föreskrifter, huru sådana afskrifningsfrågor skulle af ämbetsverk och myndigheter behandlas.

*Ang. åtgärder
för afskrif-
ning af post-
verkets äldre
balanserade
fordringar.*

I afseende å marinförvaltningens räkenskaper för år 1895 hade 1896 års revisorer meddelat, att, enligt särskilda vid marinförvaltningens koncepthufvudbok för förstnämnda år fogade förteckningar, flottans station i Karlskrona vid 1895 års slut haft utestående fordringar, uppkomna under åren 1849—1895, till ett sammanlagdt belopp af 61,977 kronor 59 öre, å hvilket förhållande revisorerne, som icke af tillgängliga handlingar vunnit kännedom, huruvida åtgärder vidtagits för fordringarnas indrifning, fäst uppmärksamheten såväl med afseende å det stora antalet dylika fordringar, som på grund af att åtskilliga däruti ingående poster vore jämförelsevis betydande. Med anledning af berörda framställning hade statsutskottet vid 1897 års riksdag, efter att hafva anmärkt, att omförmälda för år 1895 utbalanserade fordringar utgjorts af icke mindre än 365 särskilda poster, anført, att det vore otvifvelaktigt, att ej obetydlig besparing i arbete vid bokföringen skulle kunna vinnas, därest en del af dessa fordringar finge afskrifvas, liksom med visshet kunde antagas, att i många fall någon valuta för dessa fordringar, i synnerhet hvad de äldre beträffade, icke kunde komma statsverket till godo. Af såväl marinförvaltningen som stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona gjorda framställningar om ifrågavarande fordringars afskrifning hade emellertid, såsom öfver revisorerne omförmälda uttalande afgifna förklaringar utvisade, blifvit afböjda med anledning af gällande föreskrifter om sättet för sådan afskrifning, hvilka funnes intagna i förordningen den 11 december 1830. Då sålunda i berörda författning förefunnes hinder för vidtagande af lämpliga åtgärder i omförmälda syfte, hade utskottet föreställt sig, att detta hinder borde undanrödjas genom ändamålsenlig ändring i författningen, och hade utskottet föreslagit Riksdagen, att hos Kungl. Maj:t göra framställning om, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke sådan ändring i gällande bestämmelser angående afskrifning af kronans utestående fordringar kunde vidtagas, att vidsträcktare möjlighet till dylik afskrifning, än dittills förefunnits, måtte beredas. Berörda hemställan hade af Riksdagen bifallits och i enlighet med densamma hade kungl. kungörelsen den 3 maj 1901 angående viss ändring i förordningen angående behandlingen af extraordinarie afskrifningsfrågor och anmärkningsmål den 11 december 1830 utfärdats. Genom nämnda kungörelse stadgades, att afskrifning af kronans utestående fordringar må utom i de fall, då sådan afskrifning är förut medgifven, äga rum jämväl, då gäldenär eller annan, som för fordran på grund af borgen eller eljest är ansvarig, blifvit tid efter annan och senast under tionde året, från det fordringen

tillkom, i mantalsskrifningsorten af kronobetjänt eftersökt samt i Stockholm hos vederbörande roteman, men eljest hos pastorsämbetet och å landet jämväl hos kommunalnämnden efterfrågad, utan att han anträffats eller kännedom om hans vistelseort här i riket kunnat erhållas, äfvensom då fordran varit utestående i tio år utan att kunna, oaktadt upprepade gånger verkställda utmättningsförsök, indrifvas, dock att den sålunda medgifna vidsträcktare rätten till afskrifning ej må gälla fordran, hvars kapitalbelopp öfverstiger 300 kronor, samt icke heller tillämpas, då vederbörande myndighet finner särskilda förhållanden gifva anledning antaga, att fordran kan komma att inflyta, och för den skull anser fordringsrätten böra bevakas.

Med afseende å postverkets räkenskaper för revisionsåret hade revisorerne af den vid postverkets hufvudbok för nämnda år fogade, af ombudsmannen hos generalpoststyrelsen afgifna s. k. relation för år 1902 inhämtat, att i nämnda redogörelse bland postverkets från föregående år balanserade fordringar upptagits åtskilliga sådana, som uppkommit för afsevärdt lång tid tillbaka. Sålunda balanserades fortfarande fordringar, med afseende å hvilka redan under år 1878 ombudsmannens åtgärd eller yttranden påkallats, och för åren 1878—1892 uppginge dessa fordringar till ett sammanlagdt belopp af 60,364 kronor 48 öre och utgöra 43 särskilda poster, däraf 20 afsåge fordringar, hvilkas belopp understege 300 kronor.

Revisorerne, som ville uttala den uppfattning, att möjlighet till afskrifning af jämväl fordringar, uppgående till större belopp än 300 kronor, under i sistnämnda författning stadgade förutsättningar samt på i förordningen den 11 december 1830 angifvet sätt borde beredas äfvensom att rätten till afskrifning af fordringar tilläfventyrs utan olägenhet kunde jämväl i andra afseenden något utsträckas, hade i allt fall föreställt sig, att beträffande åtskilliga af förutnämnda postverkets balanserade fordringar de stadgade förutsättningarna för att afskrifning skulle få äga rum förefunnes, och hade, under åberopande af hvad 1897 års statsutskott angående ett liknande fall anfört rörande lämpligheten af att fordringar af förevarande art afskrefves, velat uttala önskvärldheten af att, till den del sådant kunde ske, åtgärder vidtoges för afskrifning af postverkets äldre balanserade fordringar.

Generalpoststyrelsen har häröfver den 11 sistlidne januari afgifvit infordradt utlåtande, därvid styrelsen, med öfverlämnande af ett utaf styrelsens ombudsman i ärendet afgifvet memorial hänvisat till hvad däri anförts rörande orsaken, hvarför vissa, uti ombudsmannens s. k. relation

för år 1902 upptagna äldre fordringar för postverket icke, med tillämpning af bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 3 maj 1901, angående viss ändring i kungl. förordningen angående behandlingen af extra ordinarie afskrifningsfrågor och anmärkningsmål den 11 december 1830, blifvit afskrifna.

Af ifrågavarande äldre fordringar hade åtskilliga, för så vidt på generalpoststyrelsen ankomme, redan blifvit befordrade till afskrifning; och före nästa relations afgifvande skulle generalpoststyrelsen hafva för sin del beslutat rörande afskrifning utaf än flera af dem.

Beträffande revisorerens uttalade uppfattning, att möjlighet till afskrifning af jämväl fordringar, uppgående till större belopp än 300 kronor, under i kungl. kungörelsen den 3 maj 1901 stadgade förutsättningar samt på i förordningen den 11 december 1830 angifvet sätt borde beredas äfvensom att rätten till afskrifning af fordringar tilläfventyrs utan olägenhet kunde jämväl i andra afseenden något utsträckas, ville generalpoststyrelsen med anslutning till detta uttalande framhålla, hurusom under den tid, ofvan omförmälda kungörelse af den 3 maj 1901 varit i kraft, generalpoststyrelsen upprepade gånger haft tillfälle erfarit, huru önskvärdt det skulle varit, om möjligheten till afskrifning af åtskilliga i posträkenskapen balanserade fordringar än mera ökats.

Det vore nämligen otvifvelaktigt, att under nuvarande förhållanden många fordringar till större belopp än 300 kronor måste år efter år bokföras, utan att någon som helst sannolikhet för deras gäldande förefunnes, samt att ett icke ringa mått af arbete och kostnader fruktlöst toges i anspråk för sådana fordringars bibehållande vid gällande kraft och för försöken att dem indrifva. Det vore i allmänhet förenadt med afsevärda svårigheter att, i fråga om postverkets dylika fordringar, hvilka i de flesta fall inestode hos personer, som brutit sin lefnadsbana samt afvikit från sin förra omgifning och uppehållsort, åstadkomma nöjaktig sådan utredning, som jämlikt 1901 års kungörelse erfordrades för afskrifningsåtgärd; och föga syntes vara att vinna af det ökade arbete och den omgång, som vållades däraf att utslag i frågor rörande afskrifningar af nu ifrågavarande slag fortfarande skulle underställas kammarrättens pröfning och godkännande.

I ofvanberörda memorial har ombudsmannen — jämte uttalande af den åsikt, att rättigheten för ombudsmannen att begära afskrifningar af fordringar borde begagnas med varsamhet och endast i de fall, då all

utsikt att utfå beloppen saknades — anført, hurusom, då ombudsmannen påbörjade uppsättandet af generalpoststyrelsens omförmälda relation, den af Riksdagens revisorer åberopade kungl. kungörelse af den 3 maj 1901 visserligen trädte i kraft; men blott angående några få af ifrågavarande 20 fordringar å belopp understigande 300 kronor hade då sådana förutsättningar förefunnits, att afskrifning enligt nämnda kungörelse kunnat äga rum. Ombudsmannen hade då ansett, att med framställning härom till generalpoststyrelsen kunnat utan olägenhet anstå, till dess framställning samtidigt skulle kunna göras angående afskrifning af flere bland dessa fordringar, efter det från vederbörande myndigheter hunnit förskaffas sådana intyg, som jämlikt berörda kungörelse erfordrades för att afskrifning skulle kunna medgifvas; och trodde sig ombudsmannen kunna uttala den öfvertygelse, att, efter numera vidtagna åtgärder, redan i den relation, som ombudsmannen komme att för 1903 afgifva, en stor del af ifrågavarande fordringar skulle kunna afföras.

Ombudsmannen ansåge vidare, att det vore önskligt att större möjlighet, än som nu förefunnes, bereddes till afskrifning jämväl af postverkets fordringar å större belopp än 300 kronor, äfvensom att rätten till afskrifning af fordringar jämväl i andra afseenden blefve något utsträckt.

Slutligen ansåge sig ombudsmannen böra omförmäla, att utsökningsärenden, särskildt i de fall då gäldenärens vistelseort icke vore känd, ofta först efter afsevärd tidsutdräkt kunde bringas i det skick, att afskrifning jämlikt kungl. kungörelsen den 3 maj 1901 kunde ifrågasättas. I sådana fall måste nämligen ej sällan rörande en och samma fordran skriftväxling äga rum med flera olika myndigheter, från hvilka svar inkomme först efter längre eller kortare dröjsmål, ofta beroende därpå att desse måste i sin ordning i saken meddela sig med andra myndigheter. Vidare mötte ofta svårigheter att utröna antingen sådan gäldenärs mantalsskrifningsort, särdeles då han befundes hafva flyttat från ort till annan, eller ock hos hvilken roteman eller hvilket pastorsämbete gäldenären rätteligen borde efterfrågas o. s. v.; hvartill komme, att de myndigheter, nämligen vederbörande kronobetjänt, roteman eller pastorsämbete och kommunalnämnd, från hvilka intyg måste anskaffas, ofta först efter för dem tidsödande arbete vore i stånd att afgifva sådana intyg; och uttalade ombudsmannen, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, den åsikt, att det vore önskligt, att de i omförmälda kungl. kungörelse, för det fall att gäldenär ej kunde anträffas, stadgade villkor för afskrifning måtte kunna förenklas.

Såsom ofvan nämnts är kungörelsen den 3 maj 1901 föranledd af skrifvelse från Riksdagen i fråga om ändring i gällande bestämmelser angående afskrifning af kronans utestående fordringar för beredande af vidsträcktare möjlighet till en dylik afskrifning. Ett ytterligare steg i samma riktning togs af 1902 års Riksdag, som i skrifvelse den 10 maj samma år anhöll, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke föreskrift borde meddelas om att skillnadsarrenden, till kapitalbeloppet öfverstigande 300 kronor, skulle kunna under de i ofvannämnda kungl. kungörelse den 3 maj 1901 angifna villkor få afskrifvas ur kronoräkenskaperna. Med anledning af denna skrifvelse har Kungl. Maj:t efter vederbörande ämbetsverks hörande den 18 december 1903 utfärdat kungörelse i ämnet.

Utskottet, som delar revisorerens uppfattning om, att vidsträcktare möjlighet till afskrifning af kronans utestående fordringar än den, som förefinnes på grund af kungl. förordningen den 11 december 1830 och kungl. kungörelsen den 3 maj 1901, synes böra beredas samt föreställer sig, att nämnda förordning lämpligen borde omarbetas för åstadkommande af mera tidsenliga bestämmelser i förevarande hänseenden, finner sig dock förhindradt föreslå Riksdagen att i detta ämne hos Kungl. Maj:t göra framställning utöfver hvad revisorerens här ofvan angifna uttalande innefattar och får alltså hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida åtgärder lämpligen böra vidtagas för möjliggörande af en vidsträcktare afskrifning af postverkets äldre balanserade fordringar, än som enligt nu gällande författningar kan äga rum.

Statskontoret.

§ 9.

(Rev.-ber. pag. 208; utl. pag. 571 och 572.)

Ang. användningen af Norrbottens hästjägarskvadrons fonds medel.

Under § 4 i berättelsen angående granskning af statskontorets räkenskaper hafva revisorerne erinrat, hurusom enligt kontrakt den 20 augusti 1824 och den 7 juli 1826 nittio rotar vid Torneå och tjugufem rotar vid Kalix kompanier af dåvarande Västerbottens regemente hade satts på

vakans för bildande af en i Norrbotten såsom nödvändig ansedd hästjägareskvadron. En sådan skvadron hade emellertid aldrig blifvit upprättad, utan de inflytande vakansafgifterna hade besparats och bildats en fond, som i början förvaltats af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, men på grund af kungl. brefvet den 30 november 1840 öfverflyttats till dåvarande krigskollegium. Sedan 1873 års början förvaltades fonden under benämningen Norrbottens hästjägareskvadrons fond af statskontoret.

Fondens afkastning hade sedan år 1852 användts till att, i den mån den därtill lämnade tillgång, bestrida kostnaden för underhållet af beklädnads-, remtys- och utredningspersedlar, sängservis och handdukar för Svea artilleriregementes i Hernösand förlagda 9:de och 10:de batterier äfvensom för mathållningen för dessa batteriers manskap.

Sedermera vore genom kungl. bref den 24 mars 1893 angående artilleriets nya organisation medgifvet, att ett anslag å 16,000 kronor årligen skulle från fonden utgå såsom bidrag till underhållet af munderingspersedlar, sängservis och kaserninventarier m. m. vid Norrlands artilleriregemente. Nämnda belopp hade utgått under åren 1894—1901, men för år 1902, då det med nämnda anslag afsedda ändamål blifvit i annan ordning tillgodosedt, hade någon anvisning å fonden icke förekommit.

Då vakansafgifterna från ofvannämnda rotar jämlikt kungl. kungörelsen den 29 november 1901 skulle från och med den 1 januari 1904 upphöra att utgå, komme efter den tiden fondens inkomster endast att bestå af intressemedel och kapitalvinst å utlottade obligationer.

Då, såsom af hvad ofvan anförts framginge, ifrågavarande fond, som vid 1902 års slut uppgått till 248,168 kronor 21 öre, numera icke vore afsedd till befrämjande af något visst ändamål, syntes dess bibehållande och förökande sakna fog, hvadan revisorerne föreställde sig, att den lämpligen borde öfverföras antingen till statsverkets disponibla tillgångar eller till annan fond med likartadt syfte som denna fonds ursprungliga; och hade revisorerne med anledning häraf velat å förhållandet fästa uppmärksamheten.

Statskontoret har i häröfver den 4 sistlidne januari afgifvet utlåtande till den af revisorerne lämnade redogörelse för användningen af Norrbottens hästjägareskvadronsfond lagt en erinran, att sedan genom kungl. bref den 27 juli 1847 medgifvits, att, tillsvidare och intilldess annorlunda kunde varda förordnad, vakansafgifterna för sexton af de rotar inom Öfverkalix socken, hvilka för Norrbottens hästjägareskvadronsfonds räkning

stode vakanta, finge från samma fond hållas Norrbottens hästjägarekårs lönefond till handa i den mån vakansafgifter för motsvarande antal rotar vid Västerbottens fältjägarekår i följd af tilländagäendet af de därom afslutade kontrakt upphörde att förstnämnda kår tillflyta, så hade på grund af beslut vid 1877 års riksdag, enligt hvilket samtliga indelta arméns aflöningstillgångar, med undantag af vissa bostadsboställen m. m., skulle ingå till statsverket, årligen från och med år 1878 ett vakansafgifterna för nämnda rotar motsvarande belopp blifvit omfördt från Norrbottens hästjägareskvadronsfond till statsmedel under rubrik: tillfälliga rotevakansafgifter. Det sålunda från fonden omförda beloppet hade från och med år 1889 utgjort 700 kronor om året.

Genom den af revisorerne åberopade kungl. kungörelsen den 29 november 1901 vore förordnadt, att rusthåll och rotar, som vid början af år 1904 vore eller därefter blefve helt eller delvis vakanta och till statsverket erlade vakansafgift, skulle, de den 1 januari 1904 vakanta genast och de, hvilka sedermera blefve vakanta, från och med månaden näst därefter vara befriade från de af rustnings- och roteringsbesväret i den del vakansen omfattade sig härledande förpliktelser.

Från och med innevarande år komme således fondens inkomster att utgöras af den årliga afkastningen af fondens kapitaltillgång samt af en indelningsersättning, hvilken på grund af föreskrift i lagen af den 5 juni 1885 angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären utginge med 90 kronor om året från fjärde hufvudtitelns anslag till rustnings- och roteringsersättning.

I likhet med revisorerne ansåge äfven statskontoret någon anledning icke vidare förefinnas att bibehålla denna fond; dock ville det synas statskontoret, som om fondens tillgångar hellre borde tilläggas någon af de andra för försvarsändamål bildade och af statskontoret förvaltade fonder än, såsom af revisorerne alternativt blifvit ifrågasatt, öfverföras såsom tillgång vid blifvande statsreglering.

Arméförvaltningen å intendentsdepartementet, som den 15 sistlidne januari jämväl i ärendet afgifvit utlåtande, har däri förklarar sig, i likhet med statskontoret, anse lämpligare, att fondens tillgångar, hvilka numera icke vore för något särskildt ändamål afsedda, tillades någon af de andra för försvarsändamål bildade och af statskontoret förvaltade fonder, än att desamma öfverfördes såsom tillgång vid blifvande statsreglering, samt framhållit önskvärdheten däraf, att samma tillgångar måtte tillgodoföras volontärvakansmedelsfonden, hvars behållningar under de senare åren varit i ett

ständigt sjunkande och vid utgången af år 1902, enligt kapitalkonto till rikshufvudboken, nedgått till 96,849 kronor 17 öre.

Visserligen bestredes efter ingången af sistnämnda år en stor del af de utgifter, som tillförene utgått från volontärvakansmedelsfonden, utaf ordinarie statsanslag, men fortfarande toges denna fonds medel i anspråk till gäldande af en del årligen återkommande kostnader för utbildning af hofslagare, sjukvårdssoldater och gevärshandverkare m. fl., hvarförutom större eller mindre belopp årligen i nåder anvisats att utgå från fonden för anskaffning af skidor m. m.

För den händelse Norrbottens hästjägareskvadrons fonds behållning öfverfördes till volontärvakansmedelsfonden, förefunnes emellertid utsikt, att sistnämnda fonds räntor m. fl. inkomster skulle blifva tillräckliga att täcka de årliga utgifter, som numera vore beräknade att från samma fond bestridas på grund af bestämmelserna i förnyade reglementet för arméns aflöning under fred den 31 oktober 1902, §§ 105 och 107.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, tillstyrkte arméförvaltningen, att de under Norrbottens hästjägareskvadrons fond redovisade tillgångar måtte öfverföras till volontärvakansmedelsfonden för att jämte denna fonds egna medel användas till bestridande af de utgifter, som enligt gällande föreskrifter eller särskilda nådiga bestämmelser skulle från samma fond utgå.

Utskottet, som delar revisorerens och de i ärendet hörda ämbetsverkens uppfattning om, att ifrågavarande fond, såsom icke vidare för de med densamma afsedda ändamål erforderlig, bör för annat allmänt behof tagas i anspråk, föreställer sig, att, sedan uppmärksamheten blifvit fäst å förhållandet, Kungl. Maj:t kommer att efter Riksdagens hörande taga frågan om fondens användning i öfvervägande; hvadan utskottet endast velat hvad i ärendet förekommit för Riksdagen

omförmåla.

Öfverintendentsämbetet.

§ 10.

(Rev. ber. pag. 222; utl. pag. 574—576.)

Ang. inleverering till statsverket af hyresinkomster från Arffurstens palats.

Sedan Riksdagen i skrifvelse den 13 maj 1902 för sin del förklarar hinder icke möta för försäljning af fastigheten n:o 1 efter 1810 års nummerordning i kvarteret Lejonet här i staden under villkor, bland andra, att fastigheten inköptes för statsverkets räkning för en köpeskilling af högst 2,250,000 kronor, hvilken köpeskilling tills vidare och intill dess Riksdagen annorlunda förordnade, skulle för den genom öfverenskommelse mellan konung Gustaf den tredje och prinsessan Sophia Albertina den 17 mars 1783 bildade stiftelsens räkning innestå i riksgäldskontoret, som å innestående beloppet årligen, räknadt från den dag fastigheten till statsverkets disposition öfverlämnades, skulle utbetala fyra procents ränta till den, som enligt bestämmelserna i nämnda öfverenskommelse kunde vara därtill berättigad, har, på sätt i revisionsberättelsen erinrats, Kungl. Maj:t genom resolution den 26 september 1902 förklarar, att ifrågavarande fastighet skulle med tillträdesrätt den 1 oktober samma år af statsverket inköpas för ofvan omförmälda köpeskilling och på de i öfrigt af Riksdagen angifna villkor samt att fastigheten skulle från och med sistnämnda dag ställas under öfverintendentsämbetets vård och förvaltning.

Efter emottagande af fastighetens förvaltning hade, enligt hvad revisorerne vidare meddela, öfverintendentsämbetet uppburit och till anslaget för byggnader och reparationer öfverfört från densamma inflytande hyror, hvilka enligt hvad räkenskapen utvisade, för sista kvartalet år 1902 ingått med 1,913 kronor 75 öre.

Att dessa hyror uppburits af öfverintendentämbetet ansåge revisorerne äga sin grund i den uti 23 § af den för detta ämbetsverk gällande instruktion af den 14 november 1879 införda bestämmelse, att de till öfverintendentsämbetets förfogande ställda medel bestå af, förutom anslag, »hyror och andra genom försäljning af obrukbara materialier och dylikt tillfälligtvis inflytande medel».

Enligt aftal, som uppgjorts före fastighetens försäljning till staten och som fortfarande tillämpades, uppginge hyrorerna af fastigheten för närvarande

till endast 7,665 kronor. Några lägenheter däri vore upplåtna utan hyra, några vore obegagnade.

Då, såvidt af de för revisorerne tillgängliga handlingarna framginge, någon ändring i berörda afseenden icke syntes vara ifrågasatt, och då det tillika borde komma under öfvervägande, huruvida icke, intill dess fastigheten blefve för något statens ändamål tagen i anspråk, afkastningen af fastigheten, i stället för att uppbäras af öfverintendentsämbetet, borde inlevereras till statsverket för att läggas till fonden för anordnande af lokaler för statens ämbetsverk i hufvudstaden eller på annat sätt disponeras, hade revisorerne funnit skäligt att härå fästa uppmärksamheten.

Öfverintendentsämbetet, som häröfver den 12 sistlidne januari afgifvit utlåtande, har däri förklarat, att ämbetet, som, på sätt revisorerne jämväl antagit, ansett sig äga fog att, då annorlunda icke föreskrifvits, uppbära och bland sina tillgångar upptaga här omhandlade hyresmedel i stöd af ofvan åberopade bestämmelse i § 23 i ämbetets instruktion och som det icke tillhörde att afgifva förslag till förändrad disposition af ifrågavarande byggnad, beträffande hvilken ämbetets befattning måste anses, i likhet med hvad som vore fallet med öfriga under ämbetets inseende ställda fastigheter, inskränkte sig till vård och underhåll af själfva byggnaden, icke hade anledning att rörande revisorerens förevarande anmälan erinra annat, än att, om förberörda hyresbelopp pröfvades skola, såsom revisorerne ifrågställt, inlevereras till statsverket, föreskrift syntes böra i öfverensstämmelse med hvad som enligt kungl. bref den 10 april 1885 i afseende å inflytande inkomster från Veterinärinstitutets f. d. tomter vid Strandvägen stadgades — lämnas därom, att allenast det af ofvannämnda hyresmedel, som återstode, sedan däraf bestrids de med byggnadens underhåll och tillsyn m. m. förenade omkostnader, skulle, från och med antingen innevarande eller nästkommande år, intill dess annat kunde varda bestämdt, af ämbetet efter hvarje års slut till statskontoret inlevereras.

Då, med afseende å hvad Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t den 23 februari innevarande år anført, kan antagas, att ifrågavarande fastighet kommer att användas till lokaler för ämbetsverk eller därmed sammanhängande ändamål, synes gifvetvis, innan en sådan användning kommer till stånd, den från fastigheten inflytande hyresinkomsten böra, såsom revisorerne äfven ifrågasatt, ingå till fonden för anordnande af sådana lokaler. Dock torde, på sätt öfverintendentsämbetet föreslagit, från berörda hyresinkomst i främsta rummet böra utgå hvad som erfordras för

bestridande af de med byggnadens underhåll och tillsyn m. m. förenade kostnader och följaktligen endast återstoden inlevereras till statsverket.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes meddela föreskrift därom, att den behållna hyresinkomsten från statens fastighet n:o 1 efter 1810 års nummerordning i kvarteret Lejonet här i staden må inlevereras till statskontoret för att tilläggas fonden för anordnande af lokaler för statens ämbetsverk i hufvudstaden.

Stuteriöfverstyrelsen och stuteristaten.

§ 11.

(Rev.-ber. pag. 398—400; utl. pag. 586—589.)

*Ang.
afskaffande
af rätt till
lösen för be-
hållen afskrif-
ningsprocent.*

Genom kungl. reglementet den 11 augusti 1812 är, enligt hvad revisorerne erinrat, föreskrifvet bland annat, att uppbördsmän och redogörare vid alla kronans magasin skulle äga rätt till afskrifning å alla varor, som vid aflevering från magasin vägdes eller mättes, hvilken afskrifning skulle beräknas och utgå efter viss för de särskilda varuslagen angifven procent. Därjämte hade i berörda författning stadgats, att, då den sålunda bestådda afskrifningen blifvit uppbördsmannen till godo beräknad, denne därefter skulle svara för all å uppbörden uppkommande brist, sedan likväl persedlar, hvilka vid räkenskapsslutet utfallit med öfverskott, blifvit kvittade, efter värdet, mot dem, hvarå brist uppstått, samt att, om uppbördsmannens redogörelse utfölle med öfverskott, som af vederbörande administration godkändes och fastställdes, detta öfverskott skulle af Kungl. Maj:t och kronan inlösas efter medelpriset af upphandlingen, hvaremot det skulle vara uppbördsmannen ovillkorligen förbjudet att om öfverskottet af sin uppbörd in natura disponera.

Under erinran, att en hvar af skvadronscheferna vid vissa till det värfvade kavalleriet hörande regementen på grund af bestämmelserna i ofvannämnda reglemente under 1893 såsom lösen för behållen afskrifningsprocent å furageringsuppbörd uppburit i medeltal 934 kronor 76 öre, afven-

som att berörda extra inkomst, hvilken utgjort en ganska afsevärd tillökning till nämnde skvadronschefers i stat upptagna aflöning, enligt hvad af en utaf arméförvaltningen lämnad utredning i ämnet framginge, ingalunda vore af tillfällig natur, hade 1894 års revisorer anført, att en förändring i de föråldrade bestämmelserna i 1812 års afskrifningsreglemente vore i hög grad af behovet påkalladt; och med afseende å den hufvudprincip, som härvid borde göras gällande, hade revisorerne uttalat, att för uppborrdsmännens betryggande mot förlust genom afgang å de utlevererade varorna en lämpligt afpassad afskrifningsprocent visserligen borde såsom dittills vara bestämd, men att denna procent borde beräknas endast till godtgörelse af den brist, som vid utlevereringen verkligen uppstått, och icke till någon del, in natura eller efter lösen, af uppborrdsmannen tillgodonjutas, i händelse brist ej förefunnes eller understege den stadgade afskrifningsprocenten. Revisorerne hade icke ansett giltiga skäl förefinnas för bibehållande i detta fall af sportelinkomster åt fast aflönade tjänstemän, helst det icke kunde förnekas, att detta system kunde innebära en frestelse till missbruk. Hvad särskildt anginge den ofvan omförmälda furageringsuppborrd, syntes det vara i alla afseenden olämpligt, att de tjänstemän, som i första rummet borde utöfva kontroll däröfver, att utfordringen skedde i öfverensstämmelse med gällande rationsbestämmelser, skulle hafva personlig fördel af en knapp utmätning af rationerna.

Revisorerne hade emellertid samtidigt anført, att omförmälda reglemente, i hvad det afsåge arméns redogörare, redan vore under omarbetning; och med hänsyn till berörda förhållande hade statsutskottet vid 1895 års riksdag hemställt, att revisorerens ifrågavande framställning för det dåvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, hvilken hemställan af Riksdagen bifallits.

Därefter hade genom kungl. brefvet den 5 november 1897, bland annat, föreskrifvits den ändring i förut gällande bestämmelser angående afskrifning å varor, som för landförsvarets räkning magasineras eller afsändas från ett till annat magasin, att den arméns uppborrdsmän dittills medgifna rätt till lösen från kronan för eller disposition af det öfverskott, som låge inom den medgifna afskrifningsprocenten, skulle från och med den 1 januari 1898 upphöra.

I de fall, då ej genom särskild bestämmelse kronans redogörars rätt till lösen för behållen afskrifningsprocent borttagits, kvarstode emellertid denna rätt fortfarande på grund af reglementet den 11 augusti 1812; och revisorerne hade i detta hänseende vid granskning af Flyinge hingst-

depås räkenskaper för revisionsåret funnit, att chefen för nämnda depå i lösen för honom tillkommande afskrifningsprocent å hö och halm för 1901, hvilken procent vid slutfodring af nämnda års skörd befunnits vara till fullo i behåll och inlösts för depåens räkning, uppburit tillhopa 1,354 kronor 50 öre äfvensom att den redogöraren vid depåen för år 1901 tillkommande afskrifningsprocent å hafre för depåens räkning inlösts med 777 kronor 50 öre. Med afseende å sistnämnda belopp hade väl inom kammarrätten anmärkts, att bemälde redogörare jämlikt åberopadt stadgande i ofvanberörda reglemente icke ägt uti ifrågavarande hänseende uppbära mera än 705 kronor 35 öre, men det hade i allt fall syntts revisorerne uppenbart, att det, såsom 1894 års revisorer anmärkt med afseende å den vissa skvadronschefer tillkommande lösen för behållen afskrifningsprocent, i hithörande fall åtminstone ofta vore fråga om en tämligen stadigvarande och väsentlig tillökning i vederbörande ämbets- och tjänstemäns aflöningsförmåner, hvilken extra inkomst icke vore upptagen eller beräknad i fastställda aflöningsstater. Hvad 1894 års revisorer ytterligare anført angående olämpligheten af en sådan anordning som den ifrågavarande egde, enligt revisorerne mening, full tillämplighet å nu angifna förhållanden.

Med anledning af hvad sålunda förekommit, hade revisorerne velat uttala den mening, att den rätt till lösen för behållen afskrifningsprocent, som i vissa fall ännu kvarstode på grund af 1812 års afskrifningsreglemente, borde så fort sig göra läte, afskaffas. Särskildt måste det efter utfärdandet af kungl. brefvet den 5 november 1897 anses vara oegentligt, att vissa kronans redogörare fortfarande ägde tillgodoräkna sig sportelinkoster af förevarande slag, under det att denna rätt i visst annat fall borttagits.

I häröfver den 18 sistlidne januari afgifvet utlåtande har stuteriöfverstyrelsen med öfverlämnande af yttranden i ärendet från cheferna och redogörarne vid Strömsholms och Flyinge hingstdepåer, förklarar sig för sin del ej hafva något att erinra mot, att den rätt till lösen af kronan för behållen afskrifningsprocent å hö, halm och spannmål, som jämlikt kungl. reglementet den 11 augusti 1812 och gällande instruktioner tillkomme bemälde chefer och redogörare, blefve afskaffad, under förutsättning likväl, att nämnda tjänstemän samtidigt blefve befriade från den dem åliggande ansvarsskyldighet för möjligen uppkommande undermål utöfver den fortfarande medgifna afskrifningsprocenten.

I enahanda riktning hafva jämväl depåcheferna och redogörarne i sina ofvanberörda yttranden uttalat sig.

Då utan tvifvel de i 1812 års afskrifningsreglemente meddelade föreskrifter angående rätt i vissa fall till afskrifningsprocent icke stå i öfverensstämmelse hvarken med de förändrade förhållanden, som sedan den tiden inträdt i fråga om varors transporterande och magasinering m. m., eller med den nu rådande uppfattningen om sättet för tjänstemännens aflönande och då, på sätt revisorerne meddelat, ändringar i detta reglemente redan genomförts hvad arméns redogörare beträffar, synes detsamma äfven böra underkastas omarbetning i hvad det berör andra förvaltningsgrenar, i syfte att för samtliga uppbördsmän och redgörare vid kronans förråd rätten till lösen för afskrifningsprocent bör borttagas. Utskottet får därför hemställa,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke en omarbetning af ofvannämnda kungl. kungörelse af den 11 augusti 1812 må böra åvägbringas i syfte att den hittills vissa kronans uppbördsmän och redogörare tillkommande rätt till lösen för behållen afskrifningsprocent må upphöra.

§ 12.

Hvad i öfrigt blifvit af revisorerne anmäldt och erinradt, har utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande vid behandlingen af de utgiftsanslag, revisorerernas framställning berört, dels hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara af vederbörandes utlåtande nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vikt, att, oaktadt förklaringen icke varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandena föranledas, dels slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande; hvilket utskottet skolat för Riksdagen

anmäla.

Stockholm den 8 april 1904.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.